Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 292/1287 | Łódź, Czwartek, 22 grudnia 1927 r. | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כח כסלו תרפ״ח | Nr. 292/1287

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

א פאגראם אויף יודען אין ליטע

ווילנא, 21 (א.וו.) אין שטעטעל שומינאוויץ ביי אליטע זענען פארגעקומען אנטי יודישע עקסצעסען ס׳זענען, צוראבירט געווארען 15 יודישע געוועלבער. 4 יודען זענען דערביי פערוואונדעט געווארען.

פראנקרייך און איטאליען

פערמיטלען צווישען פוילען און ליטע.

קאוונא, 21 (ספ. טעל.) די קאוונער פרעסע טיילט מיט, אז די פראנצויזישע און איטאליענישע רעגירונגען זענען געקומען צו א הסכם צו בעשעפטיגען זיך מיט די ענינים פון פוילען אין ליטע און פון ליטע אין פוילען ביז ס׳וועלען איינגעשטעלט ווערען דירעקטע נארמאלע דיפלאמאטישע בעציהונגען צווישען דיביידע מלוכות.

דעם שוץ פון פוילען אין ליטע וועט איבערנעהמען די פראנצויזישע געזאנדשאפט אין קאוונא, דעם שוץ פון ליטע אין פוילען וועט איבערנעהמען די איטאליענישע געזאנדשאפט אין ווארשא.

סאציאליסטישער בלאק פון די נאצ. מינדערהייטען?

ווארשא, 21. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די היגע פוילישע פרעסע ברענגט א ידיעה, אז בקרוב זאל ענטשטעהען א סאציאליסטישער וואהל בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. אינ׳ם דאזיגען בלאק זאלען זיך בעטייליגען יודישע סאציאליסטען (בונד און לינקע פועלי-ציון) דייטשע סאציאליסטען און וואהרשיינליך איינ־יגע גרופען פון די סלאווישע סאציאליסטען.

פ.פ.ס. זאל מיט דעם דאזיגען בלאק זיין אין א לויזער פערבינדונג, און וועט שטיצען די סאציאליסטען פון די מינדערהייטען און יענע קרייזען, וואו זי וועט אליין נישט האבען קיין אויסזיכטען אויף ערפאלג.

פון די סאציאליסטישע קרייזען גיט מען אונז איבער, אז דער צ.ק.וו. פון פ.פ.ס. האט בעשלאסען צו געהען צו די וואהלען צוזאמען מיט די דייטשע סאציאליסטען. ס׳ווערען איצט געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען לאדז און לאדזער קרייז.

די מאטראזען פון דער דערטרונקענער אונטער־וואסער-שיף זענען נישט געראטעוועט געווארען.

לאנדאן, 21. (אטע) לויט אינפארמאציעס פון באסטאן, האבען די דערטרונקענע מאטראסען אין אוונט נאך ארויסגעוויזען שוואכע סמנים פון לעבען. מ׳רעכענט, אז ס׳וועט דאך געלונגען צו ראטעווען כאטש איינ־יגע פון זיי.

באסטאן, 21. (ספ. טעל.) אדמיראל ברונבליי, וואס פיהרט אן מיט די רעטונגס-ארבייטען ביים ארויסציהען דאס אונטערוואסער-שיפעל „S. 4.", האט ערקלערט. אז ער האט פערלוירען דעם בטחון, אז ס׳זאל געלונגען אפצוראטעווען די מאטראזען, וואס געפינען זיך אין שיף לעבעדיגערהייט. דער שטארקער ווינד און די פונאנדערגעשפילטע כוואליעס מאכען אונמעגליך די ארבייט אויף ארויסצובעקומען די שיף.

ניו-יארק, 21. (ספ. טעל.) דאס פלאט-מיניסטעריום האט ערקלערט, אז אלע בעמיהונגען ארויסצוראטעווען די מאטראזען פונ׳ם דערטרונקענעם אונטערוואסער-שיפעל זענען נישט געלונגען. נעכטען אין אוונד האבען אלע ראדיא-סטאציעס פון די פעראייניגטע שטאטען אויפגעפאדערט מתפלל צו זיין פאר די נשמות פון די העלדישע מאטראזען.

40 טויכער האבען שעה׳ן לאנג געארבייט אהן ערפאלג. צוליב די וועטערען האבען זיי זיך נישט געקאנט ארא־בלאזען אין וואסער. אזוי ווי דער זאפאס פון טלען האט געקענט קלעקען די מאטראזען נאר ביז נעכטען נאכמיטאג, איז אין אוונד בעקאנט געווארען, אז די דערטרונקענע לעבען שוין נישט מעהר.

מ׳וויל זיך איבערבעטען...

ווארשא. 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער סיטואציע וואס האט זיך געשאפען נאך דער אפשטימונג איבער׳ן ביודזשעט אין קהלה-ראט האט די אגודה-פראקציע גערופען אויף היינט א זיצונג פון פרעזידיום. ס׳ווערט אויך צוזאמענגערופען א זיצונג פון סעניארען-קאנווענט, כדי צו געפינען אן אויסוועג פון דער געשאפענער לאגע. מ׳רעכענט, אז צווישען דער אגודה מיט די ציוניסטען וועט קומען צו א הסכם.

אפגעשאפט דעם הכנסה־שטייער אין יוגאסלאוויען

בעלגראד, 21 (א.וו.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער סקופטשינע איז בעשלאסען געווארען אפצושאפען דעם הכנסה-שטייער.

געוועזענער וויצע-מארשאלעק ליבערמאן

אויף מיליטערישע איבונגען.

ווארשא, 21. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער געוועזענער וויצע-מארשאלעק פון סיים, דער פ. פ. ס. דעפוטאט אדוו. ליבערמאן האט בעקומען אן אויפפאדערונג צוצושטעלען זיך צו מיליטער-איבונגען אין ראנג פון א פאד-פולקאווניק.

גענעראל לי-פו זאל שאפען אנ׳איינהייטליכע רעגירונג פאר גאנץ כינא.

פעקין, 21 (א.וו.) פון קאנטאן טיילט מען מיט, אז די סיטואציע האט זיך הארט אביסעל געענדערט. נעכטען זענען שוין געעפענט געווארען פיל געוועלבער די האנדעלס - בעוועגונג הויבט זיך אן צו פערשטארקען. קיין קאנטאן איז אנגעקומען דער געוועזענער דיקטאטאר לי-האי-טשום און אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען מיט׳ן גענעראל לי-פו, וועלכער בעהערשט איצט קאנטאן, די אונטערהאנדלונגען זאלען דערפיהרען צו אנ׳אויסגלייך צווישען די פערשידענע גענעראלען וואס ווילען שטיצען די נאנקינישע מאכט, וועלכע זאל שאפען אנ׳איינהייטליכע רעגירונג פאר גאנץ כינא.

פעקין, 21 (א.וו.) פון קאנטאן טיילט מען מיט, אז דער גאנצער פערזאנאל פון דער דארטיגער סאוויעטישער געזעלשאפט געפינט זיך נאך ארעסטירט. מ׳האלט זיי אלס ערב׳ניקעס אויפ׳ן פאל, אז די ארטיגע קאמוניסטען זאלען וועלען מאכען אנ׳אויפשטאנד.

די סטודענטען - פאגראמשטשיקעס פאר׳ן געריכט

ס׳האבען זיך געמאלדען פרייוויליג 17 פערטיידיגער צווישען זיי 2 אוניווערזיטעטס-פראפעסארען.

בוקארעשט, 21 (א. וו.) היינט האט זיך אין מיליטער-געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען 9 סטודענטען, וואס זענען בעשולדיגט אין אקטיווען ארויסטרעטונגען בעת די דעמאנסטראציעס (?) אין סעמיגראד. אזוי ווי די אוניווערזיטעט - ארגאניזאציעס האבען ערקלערט, אז זיי סאלידאריזירען זיך מיט די אנגעקלאגטע סטודענטען און האבען אין א ספעציעלען אויפרוף אנגעזאגט נייע דעמאנסטראציעס אין פאל, אז די סטודענטען וועלען פער׳משפט ווערען. זענען אלע גאסען, וואס פיהרען צו דער געביידע פון מיליטער-קאמענדע בעזעצט געווארען מיט מיליטער.

עס איז פעראָרדענט געווארען א שטרענגע טעלעגראמען-צענזור.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פראצעס איז קיין בוקארעשט געקומען דער אנטיסעמיטישער פיהרער פראפ. קוזא.

בוקארעשט, 21 (ספ. טעל.) ביז איצט האבען זיך געמאלדען 17 פערטיידיגער, צווישען זיי 2 אוניווערזיטעטס פראפעסארען און דער געוועזענער דעפוטאט מאנדרעסקו. דער צוטריט צום פראצעס איז זעהר פערשווערט. מ׳לאזט אריין נאר אויף ספעציעלע לעגיטימאציעס.

יודישע פראגען אין ווארשאווער שטאט-ראט.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים שטאט-ראט זענען אנגענומען געווארפען די פארשלאגען פון פועלי-ציון וועגען ביליגער-מאכען די פרייזען אין די שטעטישע באד-אנשטאלטען, וועגען פערבעסערען דעם סאניטארען מצב אין די יודישע קווארטאלען. דער פארשלאג וועגען אויסבויען נייע באד-אנשטאלטען איז אפגעווארפען געווארען.

אויף דער זיצונג איז אויך אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון וויצע-פרעזעס מייזעל וועגען בעשטימען 12000 זל. פאר דער געזעלשאפט „בריאות". דער דאזיגער פארשלאג איז אנגענומען געווארען מיט א מעהרהייט פון 1 שטימע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 62 יאהר אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע נ״ע

רבקה אשת ר׳ שמואל ז״ל רעדליך

(בת ר׳ יודעל ז״ל טורקער)

די לוי׳ קומט פאר היינט, דאנערשטאג, כ״ח כסלו תרפ״ח, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, אלעע 1. מאי (פאסאזש-שולץ) 53, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

79

זאל פילהארמאניע
X
„הכח"

1912—1927
„מכבי"

זאל פילהארמאניע
XV
בר-כוכבא

היינט, דאנערשטאג, דעם 22. דעצעמבער, 8.30 אין אוונד, קומט פאר א פייערליכע

יובילעאום - ספארט - אקאדעמיע

געווידמעט דעם 15-יעהריגען יובילעאום פון דער טורן- און ספארט-בעוועגונג אין לאדז
:—: און דער פעראייניגונג פון „בר-כוכבא" און „הכח" אונטער׳ן נאמען „מכבי". :—:

אין דער אקאדעמיע בעטייליגען זיך: די ה״ה
ד״ר גאטליב (ווארשא), רעד. אוגער, אדוו. לעווינסאן, ד״ר ל. פריבולסקי, ד״ר נ. קרויש
אין דער מוזיקאלישער אפטיילונג נעהמען אנטייל:
פרוי מארקאוויטש-זעמעל (פידעל). מאריא דאלסקא (געזאנג),
ארטור באליאם, פראפ. זאזולא (קלאוויר) און אנד. ∴ א חוץ דעם א

ספארט-פראגראם מיט דער בעטייליגונג פון **אייגענעם ארקעסטער.**

בילעטען צו בעקומען אין די צוקערניעס: „אסטאריא" פיעטריקאווער 27, „קאפע צענטראל" פיעטריקאווער 48, ביי ה׳ ליפשיץ, זגערזשער 8 און אין דער קאסע פון פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטש 20.

פאַר אַנייער פעלקער=וואַנדערונג.

מיליאָנען הונגעריגע כינעזער לאָזען איבער זייערע וואוינונגס-ערטער און וואַנדערן אויס, זוכענדיג לעבענס-מיטלען.

לאָנדאָן, 21 (ספ. טעל.) אין צפון-כינא הערשט הונגער, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ מאַסען-וואַנדערונג. עטליכע מיליאָן מאַן האָבען זיך אַ לאָז-געטון אין דער ריכטונג פון מאַנדזשוריען איבערלאָזענדיג די אַלטע וואוינונגס-ערטער.

אויך פון דער פּראָווינץ שאַנטונג אנטלויפט די באַפעלקערונג פאַר די באַנדעס און פאַר פערשידענע מיליטער-אָפּטיילונגען, וואָס ראַבירען אין דער געגענד.

„רייטער"-ביוראָ טיילט מיט פון ציגאַנסו, אַז אויפ'ן שטח פון גאַנצע מיילען קען מען אין כינע נישט באַגעגענען קיין איינציגען מענש.

ס'האָבען זיך געשאַפען גאַנצע באַנדעס, וואָס זוכען לעבענסמיטלען. אין דער פּראָווינץ שאַנסי דראָהט דער 90 מיליאָנענדיגער באַפעלקערונג אַ הונגער-טויט. מיר געפינען זיך פאַר אַ נייער פעלקער-וואַנדערונג, ווען די ציוויליזירטע לענדער וועלען פערגאָסען ווערען פון די נייע וואַנדערער.

נאָר שטיל זאָל זיין...

רומענישער מיניסטער גיט עצות די יודען.

בוקאַרעשט, 21 (יט"א, טעלעגראַפיש). דער רומענישער בילדונגס-מיניסטער האָט אויפגענומען אַ יודישע דעלעגאַציע, וועלכע איז באַשטאַנען פון אָבער-ראַבינער און די פּרעזידענטען פון דער אָרטאָדאָקסישער און ליבעראַלער קהלות אין קלויזענבורג. דער מיניסטער האָט נעראַטען, די יודען זאָלען זיך אָפּהאַלטען פון אנטיילנעהמען אין דער עפענטליכער לויה פון די געשענדעטע ספרי-תורות. דער מיניסטער האָט אויך פאָרגעלעגט, אַז די יודישע באַפעלקערונג זאָל זיך נישט ווענדען צום רעגענטען-ראַט מיט אָנקלאַגעס צוליב די פּאָגראָמען.

טראַנסילוואַנער יודען ערקלערען אַ טרויער פון אַ חודש.

קלויזענבורג, (י. ט. א.) די טראַנסילוואַנער יודען האָבען ערקלערט אַ טרויער אין משך פון אַ חודש צייט. אין טרויער-חודש וועט די יודישע באַפעלקערונג זיך נישט באַטייליגען אין קיין שום פערוויילונגען.

ראָקפעלער גיט ווידער 50,000 דאָלאַר פאַר יודישע צדקה=חברות.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) די ניו-יאָרקער יודישע צדקה-פעדעראַציע, וועלכע פיהרט איצט דורך אַ קאַמפּאַניע צו זאַמלען אַ סומע פון מיליאָן דאָלאַר, האָט בעקומען צוגעשיקט פון באַקאַנטען אַמעריקאַנער מיליאָנער ראָקפעלער אַ טשעק אויף 50.000 דאָלאַר. ווי באַקאַנט, האָט די זעלבע פעדעראַציע אויך פאַראַיאָהרען בעקומען פון ראָקפעלער'ן אַ סומע פון 50.000 דאָלאַר. די יודישע צדקה-פעדעראַציע אין ניו-יאָרק פעראייניגט אַרום זיך 91 פערשידענע צדקה-חברות.

די ערשטע יודישע קרעדיט=געזעלשאַפט אין דייטשלאַנד.

בערלין, (י.ט.א.) די טעג איז געגרינדעט געוואָרען אין בערלין, אונטער דער פירמע „יודישער קרעדיט-פעראיין פאַר האַנדעל און געווערבע" אַ באַנק, וועלכע איז די ערשטע יודישע קרעדיט-געזעלשאַפט אין דייטשלאַנד. די ניי-געגרינדעטע באַנק האָט דעם ציל צו ווערען אַ קרעדיט-אינסטיטוציע פון יודישען מיטעלשטאַנד אין בערלין און וועט דורכפיהרען אַלע באַנק-אָפּעראַציעס.

הרב הכולל פון גראָסוואַרדיין פרעגט אַ שאלה

וועגען די געשענדעטע ספרי=תורות.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש) ווי בעוואוסט, האָט בשעת די לעצטע פּאָגראָמען אין רומעניען אַמשטאַרקסטען געליטען די שטאָט גראָס-וואַרדיין. צווישען אַנדערס זענען דאָרט אויך געשענדעט געוואָרען ספרי-תורות.

נעכטען האָט הרב ר' צבי יחזקאל מיכעלזאָהן דערהאַלטען פאָלגענדען בריף פו'ם גראָסוואַרדיינער רב-הכולל, הרב ר' בנימין פוקס!

ביוראָ פונ'ם הויפּט-ראַבינאַט אין גראָסוואַרדיין.

„געוויס האָט איהר שוין געהערט וועגען דעם גרויסען אומגליק, וואָס האָט געטראָפען אונזער שטאָט און וואָס רשעים האָבען אונז געטון.

איך קאָן אייך איצט נישט דערצעהלען גענויערעס וועגען די שוידערליכע געשעהענישען, ווייל די הענט ציטערן מיר פון גרויס וועהטאָג און שוואַכקייט.

עיני, עינו ירדה מים! ...

אַזוי ווי עס זענען פערהאַן פיל ספרי-תורה, וואָס זענען דורך די רשעים צוריסען געוואָרען אויף שטיקלעך און מען קאָן זיי שוין נישט צונויפנעהען אַזוי, אַז מען קאָן זיי שוין כלל נישט געברויכען צוליב דעם, וואָס די רשעים האָבען זיי פסול געמאַכט מיט דעם, וואָס זיי האָבען זיי געוואָרפען אין די גאַסען, אויף אומריינע ערטער, אין פייער און אין וואַסער ר"ל — ווילען מיר איצט די דאָזיגע געשענדעטע הייליגקייטען ברענגען צו קבורה.

אַזוי ווי עס זענען וועגען דעם פערהאַן פערשידענע דעות, ווי אַזוי זיך נוהג צו זיין — בעט איך אייך, אַלס איינעם פון די עלטסטע רבנים, מיר אַרויסצוזאָגען אייער מיינונג, ווי אַזוי איינצואָרדנען די קבורה.

אין אייער לאַנגיעהריגער פּראַקטיק, האָט איהר שוין געוויס געהאַט אַזאַ פאַל און איהר האָט שוין געוויס וועגען דעם גע'פסק'ענט.

מיין הארץ איז אָנגעוועהטאָגט און איך קאָן מעהר נישט מאריך זיין. בעט איך אייך גלייך מיר אַריינצושיקען אייער תשובה. ווייל די פראַגע איז דרינגענד".

אונטערגעשריבען: „בנימין פוקס אב"ד דק"ק גראָסוואַרדיין" (רב-הכולל).

אַפילו מיט פערמאַכטע אויגען

דערפיהלט מען עס באַלד

דאָס איז

Plutos שאָקאָלאַד

די נאַהרהאַפטיגקייט, פיינער געשמאַק און קרעפטיגונג, זענען די וואונדערליכע אייגענשאַפטען פון „פּלוטאָס".

די אמעריקאַנער קוואָטא זאָל פערקלענערט ווערען אויף אַ העלפט.

אַ נייער פּלאַן פון קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן. אַ צווייטער ביל פאָדערט לחלוטין אָפּצושטעלען די אימיגראַציע אין אַמעריקאַ.

וואַשינגטאָן, (י.ט.א.) דער קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן, פּאָרזיצער פון דער אימיגראַציע - קאָמיסיע, וועלכער איז באַקאַנט אַלס פערביסענער שונא פון אימיגראַציע, האָט אַריינגעטראָגען אין קאָנגרעס אַ נייעם ביל וועגען פערקלענערן די איצטיגע אימיגראַציע-קוואָטע פאַר אַלע לענדער אויף אַ העלפט. דער ביל זעהט פאָר, אַז די פערקלענערונג זאָל געמאַכט ווערען אין משך פון 5 יאָהר. יעדעס יאָהר זאָל די קוואָטע פערקלענערט ווערען מיט 10 פּראָצענט. די פערקלענערונג פון דער קוואָטע זאָל זיך אָנהויבען פון נייעם קוואָטא-יאָהר ד. ה. פון יולי 1928.

ווייטער זעהט דער נייער ביל פאָר, אַז אין משך פון די קוואָטא - יאָהרען 1928/29 און 1929/30 זאָל פינף פּראָצענט פון דער קוואָטא באַשטימט ווערען אויסשליסלעך פאַר אונפערהייראַטע קינדער אונטער 21 יאָהר און פרויען פון אימיגראַנטען, וואָס זענען געקומען קיין אַמעריקא אויף אַ געזעצליכען אופן ביז דעם 1-טען יולי 1924.

נאָך אַ פונקט איז פערהאַן אינ'ם נייעם ביל פון קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן, וועלכער לויטעט, אַז פון יולי 1928 אָן, זאָל די קוואָטא פון איין לאַנד נישט איבערשטייגען די צאָהל פון 25,000 אימיגראַנטען.

קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן האָט אַריינגעטראָגען אין קאָנגרעס נאָך צוויי אַנדערע בילען וועגען אַרויסשיקען פון לאַנד געוויסע קאַטעגאָריעס איינגעוואַנדערטע און וועגען באַגרענעצען די מעגליכקייט צו בעקומען בירגער-פּאַפּירען.

אַרויסגעשיקט ווערען פון לאַנד דאַרפען אימיגראַנטען: 1) אויב זיי זענען פעראורטיילט געוואָרען אויף אַ יאָהר אָדער מעהר טורמע פאַר אַ פערברעכען, וואָס זיי זענען בעגאַנגען אין די ערשטע צעהן יאָהר, וואָס זיי זענען אין אַמעריקא. 2) אויב זיי זענען פעראורטיילט געוואָרען עטליכע מאָל אויף קליינע שטראָפען טורמע, אָדער אַלע שטראָפען צוזאַמען מאַכען אויס מעהר ווי 18 מאָנאַטען טורמע. 3) אויב זיי ליידען פון משוגעת, פּסיכאָפּאַטישע קראַנקהייטען פון כראָנישע שכרות. 4) אויב זיי פאַלען צולאַסט אויף דער באַפעלקערונג אין די ערשטע זיבען יאָהר פון זייער וואוינען אין לאַנד. 5) אויב זיי באַשעפטיגען זיך מיט פּראָסטיטוציע.

אַ צווייטער קאָנגרעסמאַן בלאַנטאָן, האָט אַריינגעטראָגען אין קאָנגרעס אַ ביל, וואָס פאָדערט לחלוטין אָבצושטעלען די אימיגראַציע ביז דעם 1-טען יאַנואַר 1935. דער אויטאָר פון ביל לעגט פאָר, אַז אויסנאַהמען זאָלען געמאַכט ווערען בלויז פאַר רעגירונגס-באַאַמטע פון פרעמדע לענדער, פאַר אַקטיאָרען, אַרטיסטען, זינגער, באַרמהערצינע שוועסטער, גייסטליכע, פּראָפעסאָרען, סטודענטען און פאַר געשעפטסלייט, פרויען, וואָס פאָהרען צו זייערע מענער, עלטערען צו זייערע קינדער און אונפערהייראַטע קינדער אונטער 18 יאָהר צו זייערע עלטערען ווי אויך אלמנות, וואָס פאָהרען צו זייערע עלטערען, זאָלען אַריינגעלאָזען ווערען אין לאַנד.

אין פאַל, אויב די פעראייניגטע שטאַטען וועלען זיך נויטיגען אין לאַנד-ווירטשאַפטליכע אַרבייטער זאָלען אַזעלכע קאַטעגאָריעס אַרבייטער אַריינגעלאָזט ווערען פון צייט צו צייט אויף באַשטימטע פּעריאָדען.

ווייטער פאָדערט דער 100-פּראָצענטיגער אַמעריקאַנער פּאַטריאָט, אַז אַלע „פרעמדע" אין אַמעריקא זאָלען זיך מוזען רעגיסטרירען פון דעם טאָג, ווען די אימיגראַציע וועט אָפּגעשטעלט ווערען. די יעניגע וואָס וועלען זיך נישט רעגיסטרירען, זאָלען אַרויסגעשיקט ווערען פון לאַנד.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11=48
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט-אָן פון 7—8, זונטאָג פון 3—4.

כעמיש=באַקטעריאלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ליבעץ א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.

M. BRAJTBART
Łódź, Pl. Wolności 8, telefon 53-98.
עמפפעהלט
אַלעראַרט אין רויהען און פערטיגען צושטאַנד
צו צוגענגליכע פרייזען און אויף בעקוועמע בעדינגונגען
הורט און דעטייל
פעלץ=וואַרען

Lekarz-Dentysta
JAKÓB KARMAZYN
ul. Południowa 2.
פאַר פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע ספּעציעלע הנחות.
[illegible]
בעראַטונג אומזיסט.

SALA ELEGANCKA
na imprezy karnawałowe
do oddania.
Pomorska 18, gimnazjum.

אַכטונג, עלעגאַנטע הערען!!
דערמיט מאַך איך באַקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז נאָך אַ גרינדליכער רעאָרגאַניזאַציע פון מיין ערשטקלאַסיגען
שניידער-אַטעליר א. קוטשינסקי, פּעפער-גאַס 20
נעהם איך אָן אַלערליי באַשטעלונגען צום איצטיגען ווינטער-סעזאָן פון סמאָקינגען, ווינטער=פּאַלטענס, פּעלצען און אַנצוגען אַלעס לויט די לעצטע אויסלענדישע מאָדעלען. :—: פאַר דער צופרידענהייט פון דער געעהרטער קונדשאַפט ווערט גאַראַנטירט. מיט אַכטונג
A. KUCZYŃSKI, ŁÓDŹ, Pieprzowa 20
רעעלע בעהאַנדלונג! מעסיגע פרייזען! לייכטע בעדינגונגען!

דער ניי=ערעפענטער
יודיש. רעסטאָראַן ראַדוואַנסקאַ 6
(פראָנט, האויף 19)
עמפּפעהלט כשר'ע און געשמאַקע
היימישע מיטאָגען
צו מעסיגע פרייזען!
מיטאָגען ווערען אַרויסגעגעבען פון 12 ביז 4.30 נאָכמ.
אונטער דער אויפזיכט פון בעוואוסט'ן קעלנער
הערמאַן בידערמאַן.
שנעלע בעדינונג! רעעלע בעהאַנדלונג!

לאָדז. 22, דעצעמבער 1927.

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 22 דעצעמבער 1927

וואַהלען.

די שווערע פראַגע.

די אָנקומענדיגע סיים-וואַהלען האָבען שטאַרק אויפגערודערט די יודישע געזעלשאַפט. די פראַגע: נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק, אָדער נאַציאָנאַלער בלאָק, שטייט אונז, ווי אַ ביין אין האַלז.

די סיבה פון דער שוועריגקייט איז דאָס, וואָס די סאַנאַציע און בכלל די אָרגאַנען, וואָס שטייען נאָהענט צו דער רעגירונג, זענען שטאַרק נישט צופרידען מיט'ן בלאָק פון נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

אויף דער פּוילישער גאַס רעכענט מען זיך קנאַפּ וואָס מיט די שטימונגען אין די רעגירונג-קרייזען. דערויף איז עס דאָך דעמאָקראַטיע, אַז די בעפעלקערונג זאָל זאָגען אַ דעה אויף דער רעגירונג און נישט פערקעהרט. דאָרט, אין רעכטען לאַגער, גייט אַ פּערביטערטע אַקציע בפירוש געגען דער רעגירונג, און וועלכער מ'האָט אַפילו איינגעשפּאַנט אויך די גייסטליכקייט.

ביי אונז איז אָבער די לאַגע אַן אַנדערע. מיר ווילען זיכער נישט דערצערענען די היינטיגע רעגירונג, מיר ווייסען גאַנץ גוט אָפּצושאַצען די בעציהונגען פון דער רעגירונג צו אונז יודען. הגם די דאָזיגע בעציהונגען האָבען אונז קיין פּראַקטישע נוצען כמעט נישט געבראַכט, האָבען זיי אָבער צוקלאַפּט די כמאַרעס פון אַנטיסעמיטיזם, וואָס פלעגען אונז שטיקען, און אונז איז גרינגער געוואָרען צו אָטעמען.

אונזערע פאָרשטעהערס אין סיים וועלען געוויס זיין צווישען די, וואָס וועלען שטיצען דעם סאַנאַציע-לאַגער ביי אַלע זיינע גוטע אונטערנעהמונגען. מיר קענען דאָך אָבער נישט איבערגעבען אַפּריאָרי אונזער גורל אין די הענד פונ'ם דאָזיגען לאַגער און אָבזאָגען זיך פון אונזערע רעכט, מיטצואַרבייטען אין די פּוילישע געזעצגעבערישע אינסטיטוציעס.

אויב מיר געהען אין נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק דערקלערען מיר דערמיט נישט קיין קאַמף דער איצטיגער רעגירונג, נאָר מיר פערטיידיגען זיך געגען דעם אָנגריף פון די שאָוויניסטען פון פ א ר מאַי, וועלכע האָבען צוגעשניטען אַזאַ שעדליכע פאַר אונז וואַהל-אָרדינאַציע.

און ס'איז דאָך נאָך אויך אַ גרויסער ספק, צי די מאַנדאַטען, וואָס מיר וועלען פערלירען, אָבזאָגענדיג זיך פונ'ם נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק, וועלען אריינפאַלען צו די אָנהענגערס פון דער סאַנאַציע און נישט גראָד צו איהרע פערביסענסטע שונאים!...

אָבער די סאַנאַציע אַליין האָט אַנדערע חשבונות און אַן אַנדער לאָגיק, און כדי אָנצוצווינגען אונז איהר שטעלונג צו דער פראַגע, שטעלט זי זיך נישט אָפּ פאַר קיין שום מיטלען.

דער פּאָפּולערסטער מיטעל איז אַ פשוט'ער: אַ פריינדשאַפטליכע עצה טובה פון אַן אָפיציעלער פערזענליכקייט, וועלכע קען אויך אָנגענומען ווערען, ווי אַ בעפעהל... דאָס ווערט איצט פּראַקטיצירט אין גאַנץ פּוילען און דאָס האָט אויך אַ שטאַרקע ווירקונג.

אונטער דער דאָזיגער ווירקונג פאַלען אַרונטער דערהויפּט יענע עלעמענטען, וואָס בענעהמען גיכער דעם היינט איידער דעם מאָרגען, די דאגות פונ'ם פּרט איידער די אינטערעסען פונ'ם כלל, יענע עלעמענטען, וואָס צייכענען זיך בכלל אויס מיט פּאָליטישער קורצזיכטיגקייט...

אָבער די דאָזיגע עלעמענטען זענען דער רוב פון דער יודישער בעפעלקערונג און קלוגע ווייטזעהעודיגע פּאָליטיקער זענען אַ מיעוט.

אָט דעריבער שטעהט אונז די פראַגע ווי אַ ביין אין האַלז. זי האָט שוין צושפּאָלטען די יודישע פּאָליטיקער אין צוויי לאַגערן און חוץ דעם אויך געשאַפען אַ דריטען לאַגער פון די יודישע סוחרים...

די וואַרשאַווער פּאָליטיקער פון אַלע לאַגערן, פּראַאויסזעהענדיג די שוועריגקייטען, ווילען אין דער שווערער פּראַגע נישט שטעלען אויף זיך אַליין און אָרדענען איין כסדר קאָנפערענצען צוזאַמען מיט פאָרשטעהערס פון דער פּראָווינץ. אָבער אויך די דאָזיגע פאָרשטעהערס זענען דאָך בלויז די שפּיצען פון דער געזעלשאַפט. די ברייטע שיכטען זענען נאָך צום וואָרט נישט געקומען.

אָט די דאָזיגע שיכטען, די וועהלער-מאַסען, מוזען אויפגעקלערט ווערען דורך אַ ברייטער פּראָפּאַגאַנדע אין וואָרט און שריפט, זיי מוזען אַדורכגעדרונגען ווערען מיט'ן בעוואוסטזיין פון העכערען נאַציאָנאַלען אינטערעס.

פ. ק.

ווי לעבט זיך די יודען אין ווילנא.

געשפּרעך מיט אַ ווילנער יודישען זשורנאַליסט.

אין לאָדז ווייַלט איצט דער בעקאַנטער ווילנער זשורנאַליסט א. צינצינאַטוס. ה' צינצינאַטוס האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע און אין געשפּרעך איבערגעגעבען אַ רייהע אינטערעסאַנטע שטריכען וועגען ווילנע.

ווילנע, דער אַמאָליגער גרויסער יודישער צענטער, איז נאָך דער מלחמה שרעקליך פעראָרימט געוואָרען. צו דער דאָזיגער פעראָרימונג האָבען מיטגעווירקט די ספּעציפישע געאָגראַפישע בעדינגונגען, וועלכע האָבען פאַר ווילנער קאַנט געשאַפען אַ זעהר נישט גינסטיגע לאַגע. אין די רוסישע צייטען איז ווילנע געווען דער טראַנזיט-פּונקט פאַר'ן האַנדעל צווישען קאָנגרעס פּוילען, מערב-אייראָפּאַ און רוסלאַנד. אַ חוץ דעם האָט ווילנע פּראָדוצירט פערשידענע אויסאַרבייטונגען, וועלכע זענען ספּעציעל בעשטימט געווען פאַר'ן רוסישען מאַרק. אין די ערשטע יאָהרען נאָכ'ן שליסען דעם ריגער אָפּמאַך איז מיט סאָוויעטען-רוסלאַנד געפיהרט געוואָרען אַן'אוּנלעגאַלער האַנדעל, וועלכער איז געווען מאַלעריזט מצד דער פּוילישער רעגירונג. שפּעטער האָבען זיך אָבער די סאָוויעטען מישב געווען און איינגעצוינען געשלאָסען זייערע גרעניצען פאַר די פּוילישע אויסאַרבייטונגען.

עהנליכע בעציהונגען האָבען אויך געהערשט צווישען פּוילען און ליטע. די איינציגע האָפנונג בלייבט אַלוּאָ, אַז מיט'ן איינשטעלען נאָרמאַלע בעציהונגען מיט ליטע און סאָוויעטען-רוסלאַנד וועט זיך אויך פערבעסערן די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ווילנער קאַנט.

די ערשטע שטראַהלען פון אַ פּערבעסערונג פון די ליטוויש-פּוילישע בעציהונגען קען מען זעהן אין דעם, וואָס די ווילנער וואָיעוואָדזטווע האָט אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען „פּושפּוסטקעס" קיין ליטע און די ליטווישע גרעניץ-וואַך מאַכט נישט קיין בעזונדערע שוועריגקייטען ביים אַריבערגעהן די גרעניץ-ליניע.

וואָס איז שייך דעם אינערליכען יודישען לעבען, שטעהט דאָ אויפ'ן ערשטען פּונקט די פראַגע וועגען אויסהאַלטען די קהילה, וועלכע גוסס'ט.

ווי בעוואוסט, האָט די רעגירונג שוין לאַנג מסכים געווען צו בעשענקען אויך די יודען פון ווילנער קאַנט מיט פּילסודסקי'ס קהילה-דעקרעט. די קרעסען-יודען האָבען נאַטירליך געדאַנקט פאַר דער „מתנה" און נישט מסכים געווען צו בעגרעניצען דאָס גאַנצע יודישע לעבען אין די ראַמען פון אַ רעליגיעזער קהילה, צוויי קהילות-צוזאַמענפאָהרען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין ווילנע האָבען איינשטימיג זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעקרעט און דעריבער זענען ביז היינטיגען טאָג אויף די קרעסען נישט פעראָרדענט געוואָרען קיין וואַהלען צו די קהילות.

איצט איז די לאַגע פון דער ווילנער יודישער קהילה געוואָרען אויף אַזויפיל שווער, אַז מ'זוכט אויסערגעוועהנליכע מיטלען, ווי אַזוי איהר אויסצוהאַלטען ביז ס'וועלען ענדליך פעראָרדענט ווערען וואַהלען צו די קהילות.

בעזונדערס אַקטועל איז איצט אין ווילנע די פראַגע וועגען מאַגיסטראַט-סובסידיעס פאַר די יודישע שולען און אינסטיטוציעס. ס'האַנדעלט זיך אין דעם, וואָס ביז צו דער קאָנסטיטואירונג פון נייעם שטאָט-ראַט האָבען יודען בעקומען 36 פּראָצ. פון אַלע מאַגיסטראַט-סובסידיעס. אַזוי, למשל, פלעגען די יודישע שולען, אָהן אונטערשיד פון ריכטונג בעקומען בעדייטענדע סובסידיעס פון דער שטאָטישער זעלבסטפערוואַלטונג און געוויסערמאַסען אַ דאַנק דעם געקענט פאָרזעצען זייער קאַמף פאַר דער אָנערקענונג פון יודישען שול-וועזען.

ראַדיקאַל געביטען האָט זיך די לאַגע אין דעם איצטיגען שטאָט-ראַט. שוין ערב די וואַהלען האָבען די פּ.פּ.ס. און דער סאַנאַציע-לאַגער צוליב דעמאַגאָגישע וואַהל-חשבונות פער'מסר'ט די ענדעקעס פאַר די נישט-יודישע וועהלער, פאָרוואַרפענדיג זיי אַ שרעקליכען „חטא", נעמליך, אַז זיי האָבען געשלאָסען „אַ פּאַקט" מיט יודען צו געבען די לעצטע 36 פּראָצ. פון אַלע מאַגיסטראַט-סובסידיעס.

די פּ.פּ.ס. האָבען זייער וואָרט געהאַלטען און אָנגעהויבען אויפ'ן פאָרום פון שטאָט-ראַט אַ פערביטערטען קאַמף געגען די „יודישע פּריווילעגיעס". די ווילנער פּוילישע סאָציאַליסטען האָבען מאָטיווירט זייער שטעלונג דערמיט, וואָס זיי זענען אמת'ע אָנהענגער פון יודישער גלייכבערעכטיגונג און זענען געגנער פון אַ פּראָצענטועלער גלייכבערעכטיגונג.

ווי די דאָזיגע גלייכבערעכטיגונג האָט אָבער אויסגעזעהען אין דער ווירקליכקייט, בעווייזט דער פאַקט, וואָס ביסלעכווייז האָט מען אָנגעהויבען צו פערקלענערן די סובסידיעס פאַר די יודישע אינסטיטוציעס און דעם פּרינציפּ פון 36 פּראָצ. בכלל מבטל געמאַכט. ס'האָבען נישט געהאָלפען די שאַרפע פּראָטעסטען פון די יודישע ראַטמענער און ס'איז מיט אַ מעהרהייט שטימען אָנגענומען געוואָרען דער פּרינציפּ פון פּ.פּ.ס.-שע גלייכבערעכטיגונג, וועלכער איז דער יודישער בעפעלקערונג ווייט נישט צום האַרצען.

לעצטענס ווערט אויך אין ווילנע פיל בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען די קינפטיגע וואַהלען צום סיים און סענאַט. דערביי איז כדאי אונטערצושטרייכען דעם פאַקט, וואָס די מעהרהייט פון דער ווילנער יודישער בעפעלקערונג האָט סימפּאַטיעס פאַר דעם נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק. אפילו פאָרשטעהער פון די ווילנער יודישע סוחרים האָבען אויף דער בעראַטונג פון דער וואַרשעווער סוחרים-צענטראַלע, אָהן בעוואָרענישען אָפּגעוואָרפען ווישליצקי'ס סוחרים-פּרינציפּ, וועלכער זאָגט, אַז יודען דאַרפען „פּרנסה" און דעריבער טאָרען זיי זיך נישט אַנגאַזשירען אין נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק. די ווילנער סוחרים און האַנדווערקער האָבען איינשטימיג בעשלאָסען צו געהן מיט'ן נאַציאָנאַליטעטען-בלאָק.

בכלל אָבער פערלירען נישט ווילנער יודען די האָפנונג, אַז דער קאַמף פאַר די יודישע רעכט און בעזונדערס פאַר דער גלייכבערעכטיגונג פון דעם יודישען שול-וועזען וועט פריהער אָדער שפּעטער געקרוינט ווערען מיט ערפאָלג.

ה. ד. נאַמבערג

שטריכען און זכרונות צו די שלושים.

— פון —

משה פיינקינד.

דער עילוי.

געווען איז הערש דוד נאַמבערג נאָך אַ קליין קינד, ווען זיין פאָטער „דער אפּיקורס" האָט פערלאָזט זיין מוטער חיה'לע, וועלכע איז ערשט פאַר דריי יאָהר געשטאָרבען אין ראַדאָמסק.

צוליב דעם „נחמץ"-ווערען, ווי מען האָט צו יענער צייט אָנגערופען אַ חסידישען יונגענמאַן, וואָס איז אַ משכיל געוואָרען, האָט ר' בונם אייזענבערג חיה'לען, זיין טאָכטער מיט'ן קינד, צו זיך אַהיימגענומען. אַזוי ווי דאָס קינד האָט אַרויסגעוויזען אומגעוועהנליכע פעהיגקייטען אין לערנען האָט ר' בונם זיין אייניקעל, הערש דוד נאַמבערג, מיטגענומען צום לובלינער רבי'ן ר' לייבעלע אייגער, און דער רבי האָט געזאָגט: דער „קליינער" דאַרף האָבען גרויסע „שמירה"...

כל זמן ער איז געווען ביים זיידען אין הויז, האָט מען הערש דוד נאַמבערג טאַקע געהיטען, אָבער ווי זיין מוטער האָט חתונה געהאַט נאָכ'ן פאָטער'ס טויט מיט דעם מיליטער-ליפעראַנט ר' איטשעלע שטערנפעלד פון פּיעטריקאָוו, צו וועלכען זי האָט מיטגעבראַכט איהר איינציג קינד אין הויז אַריין, איז די „שמירה" שוין נישט אַזוי גרויס געווען. אָבער דער גבירישער שטיפפאָטער האָט איהם ווייטער געלאָזט לערנען ביי די בעסטע מלמדים און דאָס יונגעל האָט אָנגעהויבען צו שמ'ען אַלס עילוי. ר' שעיה וואָלף פּאַלמאַן, דער שטאָדט למדן, ביי וועלכען ער האָט זייענדיג אַלט 12 יאָהר געלערנט, האָט אויף איהם געזאָגט, אַז דאָס וואַקסט אויף אַ צווייטער ר' עקיבה אייגער.

איבערציהענדיג זיך דאַן צוליב געשעפט קיין ראַדאָמסק, האָט הערש דוד'ס שטיפפאָטער איהם געשיקט אין דער ישיבה אַריין קיין אַמסטעוו, נישט ווייט פון ראַדאָמסק, און דאָרט איהם אָנגעדונגען ביים רב ר' אפרים איינהאָרן אויף קעסט און דירה...

שוין אין אַמסטעוו האָט ער געפּרופט צו שרייבען, דעמאָלט האָט ער געשריבען די „חידושי תורה", וועלכע ער האָט געהערט פון זיין רבי'ן, דעם אַמסטעווער רב און אויך זיינע אייגענע „חדושים".

אין הערש דוד'ס חענד איז אַריינגעפאַלען עפּעס אַ חקירה ספר, פון וועלכען ער איז שטאַרק נתפעל געוואָרען, און דערזעהענדיג, אַז עס איז נאָך פאַראַן אַן אַנדערע וועלט, האָט ער זיך אַ וואָרף געטון מיט זיין גאַנצען חסידישען ברען און התמדה אויף דער „השכלה" און אָנגעהויבען, וואָס אַ מאָל מעהר צו ליינען חקירה-ספרים, צו לערנען זיך שפּראַכען א.אז.וו. נאַטירליך אַלץ פערבאָרגענערהייד.

דער הסידישער שטיפפאָטער בעמערקענדיג, אַז דער „קליינער" פערלאָזט וואָס אַ מאָל מעהר די גמרא און עס ציהט איהם צו חקירה-ספרים, האָט ער איהם פער'קנס'ט מיט ר' מרדכי שפּירא'ס אַ טאָכטער אין ראַדאָמסק, וועלכער האָט די קינדער צוגעזאָגט אייביגע קעסט און דירה, כדי דעם איידעם צו דערהאַלטען ביים לערנען.

נאָך דער חתונה.

הערש דוד נאַמבערג האָט אין די ערשטע צייטען נאָך דער חתונה געלעבט מיט זיין מאַשעלע, אַזוי האָט געהייסען זיין פרוי, גאַנץ רוהיג און צוריקגעהאַלטען, געלערנט און געדאַווענט אין צוויי פּאַר תפילין, געגאַנגען אין מקואות און געפיהרט חסידות פערבאָרגענערהייד אָבער האָט ער ווייטער עוסק געווען אין השכלה, געלייענט סמאָלענסקי'ס „התועה", ערטער'ס „הצופה", ברוידעס „הדתוחכימם", קראָכמאַלס „מורה נבוכי הזמן" א.אז.וו. מאַשעלע, זיין ווייבעל, איז געווען שטאַרק דערויף ברוגז, נאַמבערג איז געוואָרען וואָס אַ מאָל מעהר ערנסט און אָפּענהערציג. מאַשעלע האָט איהם פער'מסר'ט פאַר איהר פאָטער, פאַר די חסידים אין דער שטאָדט, דער שווער האָט גענומען מאַכען סקאַנדאַלען, דראָהענדיג איהם אָפּצוזאָגען פון די „קעסט" און אַהיימנעהמען צו זיך זיין טאָכטער. הערש דוד האָט זיך אָבער פאַר די דראָהונגען נישט אָפּגעשראָקען, ער האָט ווייטער דאָס זייניגע געטון, געלייענט השכלה-ספרים. און געשריבען העברעאישע שירים, אונטערשרייבענדיג זיך מיט די ראשי תיבות „הד"ן". צוליב וואָס ער איז געווען געצוואונגען, פּונקט ווי זיין פאָטער משה מרדכי, דאָס הויז צו פערלאָזען, אָפּוואַרפענדיג אַנ'ערך פון אַכט יאָהר מיט זיין מאַשעלע, מיט וועלכער ער האָט געבוירען דריי זיהן; איינער איז געשטאָרבען.

הערש דוד נאַמבערג איז אַוועק ווי די אויגען האָבען איהם געטראָגען און נע ונד געוואָרען, ווי ער האָט איין טאָג האָט ער נישט דעם צווייטען טאָג געגעסען, געהונגערט, אַרומגעגאַנגען פערוואָרלאָזט און פיל געשריבען. ערשט נאָך אַ געוויסער צייט איז מאַשעלען געלונגען פון איהם אַ גט אַרויסצובעקומען און זי האָט חתונה-געהאַט מיט אַ צווייטען מאַן, דאַן מיט אַ דריטען, אָבער מיט אַלע האָט זי קיין גליקליך לעבען נישט געהאַט. די קינדער האָט זי מיט שווערע מיה און אָפּפער דערצויגען, לאָזענדיג זיי לערנען אַ מלאכה.

די מוטער זיינע האָט געבוירען פון איהר צווייטען מאַן דריי זוהן און צוויי גערעטענע טעכטער, מיט וועלכע ער האָט אָבער קיין גרויס התקרבות נישט געהאַט ביז דער לעצטער צייט.

נאַמבערג'ס שטרייק.

זייענדיג אַ ישיבה-בחור, דערצעהלט מען, האָט הערש דוד זיך געטיילט מיט'ן ביסען מיט די אָרימע חברים זיינע, וואָס האָבען געלערנט אין דער אַמסטעווער ישיבה און האָבען נישט געהאַט קיין „טעג" צו עסען. די אַמסטעווער רביצין, ביי וועלכער ער האָט „קעסט" געגעסען, האָט אַמאָל בעמערקט ווי ער טראָגט אַרויס זיין עסען אין בית המדרש אַריין און פערטיילט עס צווישען די אָרומיגע בחורים, האָט זי איהם געמוסר'ט, צוליב וואָס ער האָט זיך געפיהלט בעליידיגט און פערשטרייקט ביי דער רביצין מיט'ן עסען.

עטליכע טעג האָט ער מיט גרויס עקשנות דעם שטרייק געפיהרט, נישט וועלענדיג נעהמען קיין לעפעל וואַרעם וואַסער די גאַנצע צייט אין מויל אַריין, ביז די רביצין האָט איהם געמוזט איבערבעטען.

אַלס ישיבה-בחור האָט הערש דוד נאַמבערג אין אַמסטעוו פערליבט זיך אין אַ מיידעל, געפיהרט מיט איהר אַ „שטומע" ליבע, געוואָרען דערפאַר פון רב דערוויטערט פון דער ישיבה, אָבער וועגען דעם דאָזיגען ערשטען „ראָמאַן" פון הערש דוד נאַמבערג אַ צווייט מאָל.

לאָדז
22 דעצעמבער 1927

דאָס לאָדזער לעבּען

לאָדז
22 דעצעמבער 1927

22	דעצעמבער
דאָנערשטאָג	זון-אויפגאַנג 7.40
כח	זון-אונטערגאַנג 3.24
כסלו תרפ"ח	לענג פון טאָג 10.11

אָפּגעבּרענט אַ גרויסע שפּינעריי.

אַרבּייטער שפּרינגען פון ערשטען שטאָק. - דער היזק בּעטרעפט 60 טויזענד דאָלאַר. - אַ רייה קלענערע שריפות.

די לאָדזער פייערלעשער האָבּען נעכטען געהאַט אַ זעהר הייסען טאָג. זיי זענען אַרויסגערופען געוואָרען אין פערלויף פון טאָג אַזש אויף 7 ערטער. אין עטליכע ערטער זענען די שרפות געווען פערהעלטנישמעסיג קליינע, דערפאַר אָבּער זענען צוויי שרפות געווען זעהר דראָהענדע און האָבּען געבּרענגט קאָלאָסאַלע שאָדענס.

די ערשטע און גרעסטע שרפה איז אַרום 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג אויסגעבּראָכען אין דער שפּינעריי פון מאיר פאָגעל אויף פּאָמאָרסקאַ 98. די דאָזיגע פאַבּריק געפינט זיך אין אַ גרויסער צוויי שטאָקדיגער געבּיידע. אַרום דריי פערטעל אויף 11, ווען די פאַבּריק איז געווען אין פולען גאַנג, און אין איהר האָבּען געאַרבּייט 96 אַרבּייטער, האָט מען בעמערקט פונקען פון דעם פאַרטער-לאָקאַל, וואו ס'האָט זיך געפונען דער „וואָלף", פון די פונקען האָט זיך תיכף אָנגעצונדען דאָס רויה-מאַטעריאַל, וואָס ס'האָט זיך געפונען אין דעם לאָקאַל און אין איין אויגענבּליק איז דער פאַרטער און דער ערשטער שטאָק געשטאַנען אין פלאַמען. צווישען די אַרבּייטער איז געוואָרען אַנ'אומגעהויערע פּאַניק און זיי האָבּען אָנגעהויבּען אין איילעניש צו פערלאָזען די פאַבּריק. נישט אַלע איז אָבּער געלונגען צו ענטלויפען דורכ'ן טרעפּען-הויז, ווייל אין עטליכע מינוט איז דער אַרויסגאַנג שוין געשטאַנען אין פלאַמען. די איבּערגעבּליבּענע אַרבּייטער אין דער בּרענענדער פאַבּריק האָבּען דעריבּער זיך געמוזט ראַטעווען דורך אַראָפּשפּרונגען פון די פענסטער פון ערשטען שטאָק. צום גליק איז דאָס שפּרינגען אַדורך אָהן אומגליקס-פאַלען.

דאָס פייער האָט זיך דערווייל מיט בּליץ-שנעלקייט פערשפּרייט אויפ'ן ערשטען און צווייטען שטאָק און אין עטליכע מינוט איז די גאַנצע שפּינעריי געשטאַנען אין פלאַמען.

דאָס בעקומען אַ טעלעפאָנישע פערבּינדונג מיט די פייערלעשער האָט געדויערט עטליכע מינוט. אויפ'ן אָרט פון דער שרפה זענען גלייך אָנגעקומען 7 אָפּטיילונגען פון די פייערלעשער, וועלכע האָבּען אונטערגענומען אַ זעהר ענערגישע אַקציע אונטער דער אָנפיהרונג פון קאָמענדאַנט גראָהמאַן.

וועגען ראַטעווען די בּרענענדע שפּינעריי האָט אָבּער שוין נישט געקענט זיין קיין רייד. די ענערגיע פון די פייערלעשער איז דעריבּער אָנגעווענדעט געוואָרען אויף אָפּצוראַטעווען די שכנות'דיגע פאַבּריק פון בּאָרנשטיינען. די אַקציע איז זעהר בּעשווערט געוואָרען, ווייל אין דער נאָהענט איז נישט געווען קיין וואַסער און מ'האָט עס געמוזט בּרענגען פון אַנשטאַטס-בּרויעריי און פון פּאָזנאַנסקי'ס פאַבּריק.

אויפ'ן אָרט פון דער שרפה איז אָנגעקומען דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, קאָמענדאַנט ניעדזשעלסקי, רעגירונגס-קאָמיסאַר סטושעמינסקי, קאָמיסאַר ווייער און קאָמיסאַר פון 5-טען קאָמיסאַריאַט טשעשלאַק.

אַרום האַלבּ דריי איז די גאַנצע פאַבּריק געווען פולשטענדיג פערבּרענט. דער שאָדען בעטרעפט 60 טויזענד דאָלאַר.

* * *

ווען די פייערלעשער זענען נאָך געווען בעשעפטיגט בּיי דער שרפה אויף פּאָמאָרסקאַ 98, האָט אויסגעבּראָכען אַ שרפה אויף קאָשטשושקי 10. פון פּאָמאָרסקאַ גאַס איז גלייך אַרויסגעפאָהרען די פירטע אָבּטיילונג פון די פייערלעשער, וועלכע האָבּען די שרפה איינגעלאָשען.

* * *

אויף קאָפּערניק 57 האָט זיך אָנגעצונדען די סאַזשע אין קוימען. די פייערלעשער האָבּען דאָס פייער איינגעלאָשען.

* * *

אויף פּיעטריקאָווער 121 האָט זיך אָנגעצונדען די פּאָדלאָגע אין דער וואוינונג פון רעגינאַ טאָראָנטשיק. דער גרעסטער טייל פון טאָראָנטשיק'ס וואוינונג איז פערבּרענט געוואָרען. די שרפה האָט געדויערט אַנדערהאַלבּען שעה. דער שאָדען בעטרעפט 5000 זלאָטיס.

* * *

אויף גדאַנסקאַ 48 האָט אויסגעבּראָכען אַ שרפה אין דער אָבּטיילונג פאַר צענטראַל-בעהייצונג. אין פערלויף פון אַ האַלבּע שעה איז דאָס פייער איינגעלאָשען געוואָרען.

* * *

די לעצטע 2 שרפות זענען פאָרגעקומען: אויף נאַרוטאָוויטש 24 און אויף פּיעטריקאָווער 69. אין בּיידע ערטער האָט זיך אָנגעצונדען די סאַזשע. פייערלעשער האָבּען אינטערוועניערט אין בּיידע פאַלען.

די חגא-טעג

אין די מלוכה'שע און מיליטערישע אַמטען, מאַגיסטראַט קראַנקען-קאַסע, פּאָסט און טראַמוואַיען.

אין אַלע מלוכה-און-מיליטערישע אַמטען ענדיגט זיך די אַרבּייט פאַר די חגאות שבּת 12 אַ זייגער בּייטאָג און וועט זיך צוריק אָנהויבּען דינסטאָג.

אויך די בּיוראָ'ס פון מאַגיסטראַט וועלען אין די דערמאָנטע טעג זיין געשלאָסען.

אין דער קראַנקען-קאַסע וועט אין די יום-טוב'טעג נאָר פונקציאָנירען די פּאָגאָטאָוויע.

די פּאָסט וועט שבּת טעטיג זיין נאָרמאַל. זונטאָג וועט זי זיין אַ גאַנצען טאָג געשלאָסען און מאָנטאָג אָפען פון 9 בּיז 11 פאַרמיטאָג.

די טראַמוואַיען וועלען נישט קורסירען פון שבּת 7 אין אָוונט בּיז מאָנטאָג פריה.

(§) ווי עס אינפאָרמירט דער דירעקטאָר פון פּאָסט און טעלעגראַף וועט די פּאָסט-און טעלעגראַף אַמטירען אין די חגא-טעג אויף פאָלגענדען אופן: דעם 24-טען דעצעמבער וועלען אַלע פּאָסט און טעלעגראַף-אַמטען זיין טעטיג, ווי שטענדיג, נאָר די בּריף-טרעגער וועלען נאָכמיטאָג די פּאָסט נישט צוטראָגען. דעם 26-טען וועלען פּאָסט-און טעלעגראַף-אַמטען זיין טעטיג פון 9 בּיז 11 אין דערפריה. די פּאָסט-טרעגער וועלען פונאַנדערטראָגען די רעקאָמענדירטע בּריף און געלד-פּאַקעטען.

דעם 25-טען וועלען אַלע אַמטען נישט זיין טעטיג.

אין דער גאַנצער חגא-צייט וועלען אויף דער פּאָסט אָנגענומען ווערען גראַטולאַציעס-דעפּעשען צו בּיליגע פּרייזען אויף ווייטע דיסטאַנסען.

שבּת

איז נישט קיין פּראָטעסט-טאָג.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך,, איז שבּת נישט קיין פּראָטעסט-טאָג, די וועקסלען וועלכע זענען צאָהלבּאַר שבּת וועלען קענען ערשט געצאָהלט ווערען דינסטאָג דעם 27 ד.ח.

אין דער צייט פון קאַרנאַוואַל זענען די בּופעטען איבּערפולט מיט קאָניאַקען פון די אויסלענדישע פירמעס. ס'אימפּאָנירט דער אומשטאַנד וואָס דאָס זענען „אויסלענדישע".

דערווייל האָבּען מיר אין סטאַראָגאַרד אין פּאָמערען אַ פאַבּריק פון אָריגינעלע קאָניאַקען, וואָס עקזיסטירט שוין זייט 1846 יי און איז בעריהמט אויך אין אויסלאַנד. די אמת'ע קענער האַלטען, אַז דער „יובּילעאושאָווע" קאָניאַק פון ווינקעלהויזען'ס פאַבּריק איז בעסער פון יעדען אויסלענדישען. די אַקצ. געז. „ווינקעלהויזען„ אַרבּייט אויס רומען. אַראַק, וויסקי, פּערש. ליקערען.

די אויסאַרבּייטונגען זענען אויף אַ רייה אויסשטעלונגען אין פּוילען און פיל לענדער פון אייראָפּע בּעצשאָנקען געוואָרען מיט אויסצייכנונגען.

לאָמיר דעריבּער שטיצען די אייגענע פּראָדוקציע און זיין שטאָלץ מיט איהר.

פ.פּ.ס. און „וויזוואָלעניע"

שאַפען אַ בּלאָק צו די וואַהלען אין לאָדזער קרייז.

(§) זונטאָג איז אין פּיעטרקאָוו פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון דער „וויזוואָלעניע".

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז „וויזוואָלעניע" פון פּיעטרקאָווער און בּזשעזשינער קרייז געהען צו די סיים-וואַהלען צוזאַמען מיט פּ.פּ.ס. דאָס ערשטע אָרט אויף דער ליסטע בעקומט פּ.פּ.ס. אַלס קאַנדידאַט איז אַרויסגעשטעלט זאַרעמבּאַ. דאָס צווייטע אָרט בעקומט „וויזוואָלעניע".

ווער האָט וואַהל-רעכט?

לויט דער וואַהל-אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט האָט אַקטיווע וואַהל-רעכט צום סיים יעדער פּוילישער בּירגער, וואָס איז דעם 4-טען דעצעמבער 1927 (אינ'ם טאָג ווען ס'איז אַרויס די פאַראָרדנונג וועגען די וואַהלען) אַלט געווען 21 יאָהר און צום סענאַט — דער, וואָס איז דעם 4-טען דעצעמבער 1927 אַלט געווען 30 יאָהר.

ס'האָבּען נישט קיין וואַהל-רעכט (נישט צום סיים און נישט צום סענאַט) גייסטיג-קראַנקע. אַזעלכע, וועלכע זענען דורכ'ן געריכט פער'משפּט-געוואָרען אויף פערלירען די בּירגער-רעכט, אַנזעצער ווי לאַנג ס'ציהט זיך זייער בּאַנקראָט-פּראָצעס און מיליטער-לייט.

פּאַסיוו וואַהל-רעכט (דאָס רעכט געוועהלט צו ווערען) האָט צום סיים יעדער פּוילישער בּירגער, וואָס איז דעם 4-טען דעצעמבער אַלט געווען 25 יאָהר און צום סענאַט — וואָס איז דעם 4-טען דעצעמבער אַלט געווען 40 יאָהר. מלוכה-בעאַמטע און מיליטער-לייט, וואָס זענען אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס דעפּוטאַטען אָדער סענאַטאָרען בעקומען אַ נישט געצאָהלטען אורלויב אויף דער גאַנצער צייט, פון דער עקזיסטענץ פון סיים און סענאַט.

פאַבּריקאַנטען פּראָטעסטירען

געגען דער פאָדערונג פון פינאַנץ-אַמט אויסצוקויפען 2 פּאַטענטען.

(§) דער פעראיין פון טעקסטיל-פאַבּריקאַנטען אין לאָדז האָט זיך געווענדעט צום פינאַנץ-מיניסטער מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען, אַז פערשידענע פינאַנץ-אַמטען צווינגען אויסצוקויפען די פאַבּריקאַנטען בעזונדערע האַנדעלס-פּאַטענטען אויף צו פערקויפען זייערע אויסאַרבּייטונגען אַפילו אין די אייגענע לאָקאַלען. געגען דעם צוואַנג אויסצוקויפען 2 פּאַטענטען פּראָטעסטירען די פאַבּריקאַנטען.

די אַרבּייטען בּיים בּויען דעם ווידזעווער בּאַהן-הויף וועלען ווייטער געפיהרט ווערען.

600 אַרבּייטער וועלען נישט פערלירען זייער אַרבּייט.

(§) נעכטען איז פון וואַרשאַ צוריקגעקומען דער פּראָוואַלטונגס-פּרעזידענט פונ'ם פעראיין פון אָנגעשטעלטע אין עפענטליכע אינסטיטוציעס ה' סטאַניסלאַוו וואָידאַן, וועלכער האָט אינטערווענירט אין וואַרשאַ וועגען אַ גאַנצער רייה ענינים.

דעם ה' וואָידאַן האָט זיך איינגעגעבען אויסצופועל'ן, אַז די 600 אַרבּייטער, וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט בּיים בּויען דעם נייעם משאות-וואָקזאַל אין ווידזעוו, זאָלען צוגעלאָזט ווערען ווייטער צו אַרבּייטען בּיז צו 20 וואָכען, וואָס עס וועט זיי געבּען די מעגליכקייט צו בעקומען אונטערשטיצונג אין אַרבּייטסלאָזען-פאָנד. אַ חוץ דעם האָט ה' וואָידאַן אויסגעפועל'ט די 13-טע פּענסיע פאַר די רעדוצירטע אָנגעשטעלטע אין דעם קרייז-אַרבּייטסלאָזען-פאָנד.

צום היינטיגען יודישען ספּאָרט- און טורן-יו"ט.

די היינטיגע גראַנדיעזע ספּאָרט-אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע, איינגעאָרדענט דורכ'ן היגען טורן-פעראיין „מכבי". אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 15-יעהריגען יובּילעאום פון דער יודישער טורנערשאַפט אין לאָדז, האָט אין אַלע היגע קרייזען אַרויסגערופען אַנ'אויסערגעוועהנליכען אינטערעס.

ס'זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען איינלאַדונגען צו אַלע יודישע און נישט-יודישע ספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז און אין דער פּראָווינץ.

ווי מ'טיילט אונז מיט, וועלען אין פּראָגראַם זיך, אַ חוץ איינציגע אינטערעסאַנטע ספּאָרט נומערן, אויך בעטייליגען מיט ענטשפּרעכענדע רעדעס: רעדאַקטאָר י. אונגער, אַדוו. אברהם לעווינסאָן, די פעראיינס פּרעזעסען: ד"ר ל. פּריבּולסקי און ד"ר ג. קרויש. אין מוזיקאַלישען טייל בעטייליגען זיך די בעקאַנטע לאָדזער קינסטלער, פרוי מאַרקאָוויטש-זעמעל (פידעל), פרוי דאָלסקאַ (געזאַנג), ה' בּאַלזאַם (קלאַוויר) און פּראָפ. זאָזולאַ (אַקאָמפּאַניאַמענט). אַ חוץ די אויבּענדערמאָנטע וועט אין פּראָגראַם אַנטיילנעהמען דער פערגרעסערטער איינגענער בּלאָז-אָרקעסטער, וועלכער האָט ספּעציעל פאַר'ן יובּל איינשטודירט איינינגע נייע קאָנצערט-נומערן. די פערוואַלטונג פון „מכבי" האָט לכבוד דעם היינטיגען יו"ט אַרויסגעלאָזט אַ ספּעציעלע אילוסטרירטע ספּאָרט-צייטונג.

בּכלל איז צו האָפען, אַז דאָס יודישע לאָדז וועט געהעריג אָפּשאַצען די רוהמפולע פערדינסטען פון אונזערע לאָדזער טורנער און וועט זיך מאַסענוויייז בעטייליגען אין דעם היינטיגען יובּילעאום.

די קראַנקען-קאַסע וויל אַ סך.

אָבּער אויך זי האָט, נעבּעך, קיין געלד נישט.

(§) אויף דער לעצטער פּערוואַלטונגס-זיצונג פון דער קראַנקען-קאַסע זענען בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגען וועגען בּויען אַ לעטשניצע אויף לאַגעווניצקאַ גאַס, ווי אויך אויף זשימנאַ ג ס, עטליכע סאַנאַטאָריומס פאַר לונגען-קראַנקע קינדער, עטליכע לעטשניצעס אונטער לאָדז א. ד. גל.

אויף די אַלע אינוועסטיציעס דאַרף מען אָבּער האָבּען געלד און עס איז דעריבּער בעשלאָסען געוואָרען פאָרצולעגען דער ווירטשאַפטליך-פינאַנציעלער אָפּטיילונג, אַז זי זאָל זיך גרינדליך בעקענען מיט די מיטלען-מעגליכקייטען פון דער קראַנקען-קאַסע און דערנאָך ערשט ענטשפּרעכענד צו אָרגאַניזירען די אַרבּייט.

נדרים-אַקציע פון קרן-קימת-לישראל.

היינטיגע וואָך האָט זיך אָנגעהויבּען בּיי אונז אין שטאָט די טראַדיציאָנעלע חנוכה-אַקציע פון קרן-קימת-לישראל.

צוזאַמען דערמיט וועט היינטיגען שבּת - חנוכה אַדורכגעפיהרט ווערען אַ גרויסע נדרים אַקציע אין די שוהלען און בּתי-תפילות.

אין די גרעסערע שוהלען וועלען געהאַלטען ווערען רעדעס וועגען דער בעדייטונג פון חנוכה און דעם אויפבּוי-פון ארץ-ישראל.

דער קרן-קימת - קאָמיטעט ווענדעט זיך דעריבּער צו אַלע גבּאים פון די שוהלען, אַז זיי זאָלען זיך בעמיהען דאָס די מתפללים זאָלען אין דעם היינטיגען שבּת-חנוכה מנדר זיין לטובת דעם קרן-קימת, און דערמיט העלפען פערשנעלערען דעם טעמפּא פאַר דעם אויפבּוי-פון ארץ-ישראל.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדל. פון מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 5—9 אָוונט.

מען פּראָיעקטירט

נייע טראַמוואַי־ליניעס.

(מ) דער וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי האָט נעכטען אויפגענומען דעם פאָרשטעהער פון דער לאָדזער עלעקטרישער געזעלשאַפט, דירעקטאָר אולמאַן, ווי אויך דעם פאָרשטעהער פון דער לאָדזער טראַמוואַי־געזעלשאַפט, דירעקטאָר רינג.

בעת דער קאָנפערענץ האָט וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי בעריהרט די פראַגע וועגן בויען נייע טראַמוואַי־ליניעס צו דער זאַרזשעווסקאַ גאַס, אָדער דורך נאַפּיורקאָווסקאַ ביז צום סוף פון ראָקיטשינער גאַס אין דער ריכטונג פון די צמענטאַרזשעס.

די פראַגע וועט אינגיכען בעהאַנדעלט ווערען אין דער אָפּטיילונג פון שטעטישע אונטערנעהמונגען.

אַפּטייקען־דיזשורען.

(§) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין (פּיעטרקאָווער 225), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), מ. ראָזענבלום (ציגעל־גאַס 12), גאָרפּיין (ווסכאָדניאַ 54), י. קאָפּראָווסקי (נאָוואָמעיסקאַ 15).

אַזאַ מין

פראָסט = מאָראַטאָריום.

(—) צוליב די גרויסע פרעסט האָט די סאַניטאַרע מאַכט אָפּגעשטעלט דאָס אַרויפלעגען שטראָפען אויף די הויז־בעזיצער פאַר׳ן אַנטיסאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער, די מאַכט געהט אַרויס פון דעם שטאַנדפּונקט, אַז ביי די גרויסע פרעסט איז דער הויזווירט פיל מאָל נישט שולדיג אין די אונריינקייטען. אויך איז ביז אַפּריל חודש אָפּגעלעגט געוואָרען דאָס בויען שמעטניקעס און קלאָזעטען.

4 חדשים

פאַר אַ גנבה.

(ב) דאָס מיליטער־געריכט האָט פערמשפּט דעם זעלנער וואָדוינסקי צו 4 חדשים טורמע פאַר בע׳גנב׳ענען זיין אָפיציר.

אויסגעגליטשט.

(—) אויף ציגעל־גאַס 13 האָט זיך אויסגעגליטשט און צובראָכען אַ פיס די 66־יעהריגע מאַריאַ שעדלעצקא. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

ערב אַ שטרייק

אין שטאָטישען טעאַטער.

(§) די אָנגעשטעלטע פון שטאָטישען טעאַטער האָבען זיך געווענדעט צום דירעקטאָר גאַרטשינסקי מיט דער פאָדערונג אויסצוצאָהלען זיי נאָך פאַר די חגאות די 13־טע פענסיע. אויב די פאָדערונג וועט נישט נאָכגעגעבען ווערען ביז שבת, וועלען די אַנגעשטעלטע פערשטרייקען און אין די יום־טובים וועלען נישט קענען פאָרקומען קיין פאָרשטעלונגען.

פערברענט

אַ קליין מיידעלע.

(—) די איינוואוינער פון הויז אויף אַלעקסאַנדער־גאַס 35 זענען אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון אַ שרעקליכען פאַרפאַל, וואָס האָט נעכטען דאָרט פאַסירט:

דאָס דריי יעהריגע מיידעלע וולאַדיסלאַווא קאָוואַלטשיק האָט זיך אָהן אויפזיכט געשפּילט ביי אַן איינגעהייצטען אויווען. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זי געעפענט די טירלעך פון אויווען, די פלאַמען וואָס האָבען זיך פון דאָרט אַרויסגעריסען האָבען אָנגעצונדען דאָס קליידעל פון קינד און באַלד איז דאָס קינד פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ לעבעדיגען פאַקעל. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט דאָס קינד אין אַ גוססדיגען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין אַננאַ־מאַריאַ שפּיטאָל.

האַנדווערקער־צוזאַמענפאָהר

פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

עפענט זיך זונטאָג פאַרמיטאָג אין לאָדז.

נעכטען האָט די פערוואַלטונג פון צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד (פאָלודניאָוואַ 4) צוזאַמען מיט׳ן עקזעקוטיוו פון האַנדווערקער־ראַט בעטראַכט די ווייטערדיגע פראַגען וועגן אָרגאַניזירען דעם האַנדווערקער צוזאַמענפאָהר פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

ס׳איז אויסגעטיילט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע זאָל אָרגאַניזירען דעם צוזאַמענפאָהר און אָנפיהרען מיט איהם. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען: דירעקטאָר אָרדייאַנס דאָזאָר האָפּמאַן, אדוו. צימערמאַן, ש. שוואַרצבערג, בער, מילעכטייך, לובלינסקי און הערשקאָוויטש.

פון וואַרשאָ זענען צום צוזאַמענפאָהר איינגעלאַדענט געוואָרען די פאָרשטעהער פון דער צענטראַלע און אַ חוץ דעם די ה״ה ראָסנער און אינוש. טשערניאַקאָוו (פערזענליך). צום צוזאַמענפאָהר זענען אויך איינגעלאַדען געוואָרען פאָרשטעהער פון דער קאָמונאַלער מאַכט, וואָיעוואָדזטווע, רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט א. אַנד.

אינ׳ם צוזאַמענפאָהר וועלען זיך בעטייליגען ביז 200 האַנדווערקער דעלעגאַטען.

דער צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד (פאָלודניאָוואַ 4). די ערעפנונג וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 25. ה. ח. 11 פריה.

ס׳ווערען ערוואַרט דעלעגאַטען פון איבער 80 שטעט און שטעטלעך פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. די שטעטלעך, וואָס האָבען נישט בעקומען קיין איינלאַדונגען קענען אויך שיקען זייערע פערטרעטער.

די טאָג־אָרדנונג פון צוזאַמענפאָהר וועט זיין פאָלגענדע: 1) ערעפנונג, 2) קאָאָפּעראַציע, רעפערענט — ד״ר אַ. טאַרטאַקאָווער, 3) שטייערן — דירעקטאָר אָרדינאַנס, 4) צעכען־געזעץ — אדוו. צימערמאַן, 5) אָרגאַניזאַציע־פראַגען.

די ציינישען פון לאָדזער צעכען

וועלען נישט אַלע בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן מאַגיסטראַט.

(מ) דער מאַגיסטראַט טיילט אונז מיט: אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם, וואָס דעם 15. דעצעמבער איז אַריין אין קראַפט דאָס נייע צעכען־געזעץ, האָבען די לאָדזער צעכען צוגעשיקט דעם מאַגיסטראַט אַ גרויסע צאָהל מייסטער־ און געזעלען־ציינישען, כדי דער שטאָט־פּרעזידענט זאָל זיי בעשטעטיגען.

צוליב דעם, וואָס זעהר פיל פון די קאַנדידאַטען ענטשפּרעכען נישט דעם אַלגעמיינעם צענז, טיילט דער מאַגיסטראַט מיט, אַז עס וועלען נאָר בעשטעטיגט ווערען די דאָזיגע ציינישען, וועלכע וועלען אויך ענטהאַלטען דעם אַלגעמיינעם בילדונגס־צענז פון דעם קאַנדידאַט.

ענערגישע מיטלען געגען הויז־בעזיצער,

וועלכע ווילען נישט רעמאָנטירען זייערע צושעדיגטע הייזער.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דרינגענדען פאָרשלאַג אין לאָדזער שטאָטראַט פון וויצע־פּרעזעס ד״ר שיפּמאַן, האָט דער לאַווניק פון דער בוי־אָפּטיילונג איזדעבסקי צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון די הויז־ווירטען וועגען דעם קאַטאַסטראָפאַלען צושטאַנד פון אַ רייהע לאָדזער הייזער, וועלכע די הויז־בעזיצער ווילען נישט רעמאָנטירען.

לאַווניק איזדעבסקי האָט געהאַלטען אַ לאַנגע רעדע, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען, אַז צוליב דער גרינגשעצונג פון די הויז־בעזיצער געפינען זיך פיל הייזער אין אַזאַ צושטאַנד, אַז מ׳קען אין זיי נישט וואוינען און דאָס פערשטאַרקט נאָך דעם וואוינונגס־הונגער אין שטאָט. נאָך אַ קורצער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצונעהמען ענערגישע שריט געגען די הויז־בעזיצער וועלכע וועלען נישט וועלען רעמאָנטירען זייערע הייזער.

צוגאַב = אונטערשטיצונגען

וועלען אויסגעצאָהלט ווערען דעם 23. און 24. ד. ח.

(פ) די אונטערשטיצונגס־אָפּטיילונג פאַר אַרבייטסלאָזע ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז פרייטאָג, דעם 23. און שבת, דעם 24. ד. ח. וועט אין די אונטערשטיצונגס־אָפּטיילונגען אויסגעצאָהלט ווערען צוגאַב־אונטערשטיצונגען לויט פאָלגענדען סדר:

פרייטאָג, דעם 23 1־טע ביוראָ, באַזאַרנאַ 8 און 2־טע ביוראָ ראָקאָטשינער 10 — פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען די לעצטע אונטערשטיצונג בעקומען דעם 19. דעצעמבער. 3־טע ביוראָ זשעראָמסקאַ 74 — פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען בעקומען די לעצטע אונטערשטיצונג, דעם 20. דעצעמבער.

שבת, דעם 24. דעצעמבער — 1־טע ביוראָ באַזאַרנאַ 3 — פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען בעקומען די לעצטע אונטערשטיצונג דעם 20־טען און 21־טען ד. ח. 3־טע ביוראָ זשעראָמסקאַ 74 — פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען די לעצטע אונטערשטיצונג בעקומען דעם 21. דעצעמבער.

די לאָטעריע פון דער יודישער שול־אָרגאַניזאַציע

20,000 געווינסען אויף 100,000 לאָטעריע־צעטלען.

כדי צו פערשטאַרקען די הכנסות פון דער יודישער שול־אָרגאַניזאַציע האָט זי אַרויסגעלאָזט מיט דער ערלויבניש פון דער ענטשפּרעכענדער מאַכט אַ לאָטעריע. ס׳ווערען אַרויסגעלאָזט 100,000 לאָטעריע־צעטלען צו 1 זלאָטי פאַר אַ בילעט. די ציהונג וועט פאָרקומען דעם 15 מערץ 1928. אויף די 100,000 לאָטעריע צעטלען וועלען 20,000 געווינען. צווישען די געווינסען זענען פערהאַנען זעהר בעדייטענדע געווינסען: אַ פּיאַנינאָ, אַ יודישע שרייב־מאַשין, אַ זילבער־געשיר, 10 פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען 5 ראָווערען, 10 ראַדיאַ אַפּאַראַטען. אַ קוה, אַ זומער־וואוינונג, 3 ניי־מאַשינען, אַ מענער־פוטער, אַ דאַמען־פוטער און אַזוי ווייטער פערשידענע חפצים פון שטוב־ווירטשאַפט, בילדער פון בעקאַנטע מאַלער א.אַ.וו. לאָטעריע בילעטען ווערען פערקויפט אין אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, אין די געוועלבער פון די אַרבייטער קאָאָפּעראַטיווען „האַמצר״, אין „אַלגעמיינער אַרב. קאָאָפּעראַטיוו״ אין דער באָראָכאָוו־שול צעגעל־גאַס 26 אין דער פּרץ שול (פּלאַץ קאָשטשעלני 4) קינדער היים א. נ. שורעק (פּלאַץ קאָשטשעלני 4) מעדעם שול (ציגעל גאַס 17) גראָסער־קינדער היים (לאַגעווניצקאַ 25) געזעלשאַפט אָוונד־קורסען (פּיראַמאָוויטש 14) אַרבייטער ווינקעל (פּאָלודניאָוואַ 20) אין סאָציאַליסטישען האַנדווערקער פערבאַנד זאַכאָדניאַ 66) און אַנד.

די לאָטעריע איז זעהר וואַרים אויפגענומען געוואָרען אין די ברייטסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג און די צעטלען ווערען זעהר לעבהאַפט געקויפט.

„אררט״ ווייסער זאַל פון

אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער

אונטער דער לייטונג פון מ. בראָדערזאָן.

„מאַנטייפעל״ זאַכאָדניאַ 43.

היינט ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע

היינט און טעגליך, 9.15 אַ זייגער אין אָוונט

דאָס גרויסע 3־טע פּראָגראַם א.נ.

נסים מן השמים

I.		
1) פּראָלאָג	5) ישוב׳ניקעס	9) טויב, טויבען־כאַפּער
2) נסים	6) עקסצענטריש. טאַנץ	10) די זון פערגעהט...
3) מאַסקעס	7) בלאָפערס.	11) חסיד׳שער טאַנץ
4) אונט.אַקלין ביימעלע	II.	12) אַלטע שטאָדט
	8) משיח	(גרויסע רעוויע)

מוזיקאַל. לייטער: ה. קאָן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען, אַרט.־מאַלערס: ד. מאַטוס און בלום. רעזשי: מ. פולאָווער. קאָנפער.: קאַזאַנאָווער. קאָנצערט־מייסטער: בייגעלמאַן.

די קאַסע איז אָפען פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת — פון 1 אַ זייגער.

רעגיסטראַציע

פון יאָהרגאַנג 1905.

די מיליטעריש־פּאָליציאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז אַלע יונגעלייט פון יאָהרגאַנג 1905 דאַרפען איצט פערזענליך זיך רעגיסטרירען אין לאָקאַל פון מיליטעריש־פּאָליציאישען ביוראָ (טראַוגוטאַ 10) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג.

היינט, דאָנערשטאָג די, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 2, 3, 4, 5, 6 און 7. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

מאָרגען פרייטאָג די, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 8, 9, 10, 11, 12, 13 און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

קהלה.

נעכטיגע פערוואַלטונגס־זיצונג

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג. צו דער זיצונג זענען געקומען אַלע פערוואַלטונגס־מיטגלידער און זי האָט געטראָגען אַ זעהר שטורמישען כאַראַקטער. צוו. אַנד. איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַסיגנירען 10,000 זל. פאַר דאַכלאָזע און 40,000 זל. אויף קויהלען פאַר אָרימע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. אַן׳אויספיהרליכען בעריכט פון דער זיצונג וועלען מיר ברענגען מאָרגען.

זיצונג

פון בעזונדערע קאָמיסיעס.

(—) נעכטען האָט דער וואַהל־רעפעראַט איבערגעשיקט די נאָמינאַציעס צו די מיטגלידער אין די בעצירקס־וואַהל־קאָמיסיעס. די ערשטע זיצונג פון די בעזונדערע קאָמיסיעס קומט פאַר דינסטאָג דעם 27 ד. ח. 5 אַ זייגער אין אָווענד.

אין „באַנק פּאָלסקי״

וועלען די אַמט־שעה׳ן נישט פערלענגערט ווערען.

(§) בשעתו האָט דער דעטאַליסטען־פעראיין אין לאָדז זיך געווענדעט צו דער „באַנק פּאָלסקי״ וועגען פערלענגערן די אַמט־שעה׳ן ביים איינצאָהלען וועקסלען.

נעכטען האָט דער פעראיין בעקומען אַן׳ענטפער, אַז די באַנק קען נישט נאָכקומען די ביטע פון דעם פעראיין און די אַמט־שעה׳ן וועלען נישט פערלענגערט ווערען.

פאַרוואָס

אָפּשטעלען די בוי־הלוואות?

(§) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט לאַווניק איזדעבסקי אינטערווענירט אין דער „באַנק גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָוועגא״, אַז ס׳זאָלען אָפּגעשטעלט ווערען דאָס אַרויסגעבען פון הלוואות פאַר די פּריוואַטע בוי־אונטערנעהמער. דער מאָטיוו פון דער אינטערווענץ איז, אַז דער שטעטישער אויפבוי־קאָמיטעט וויל אויספאָרשען צי די הלוואות ווערען פערווענדעט אויף די ענטשפּרעכענדע צוועקען, און צי פאַר דעם געלד ווערען געמויערט קליינע וואוינונגען, ענטשפּרעכענדע פאַר אַרבייטער און אָנגעשטעלטע.

טעלעפאָן־געשפּרעכען

ווערען ביליגער פון 1. יאַנואַר.

(—) לויט דער פעראָרדנונג פון מיניסטער פון פּאָסט־און־טעלעגראַף, וועלען טעלעפאָן־געשפּרעכען פונ׳ם 1. יאַנואַר קאָסטען 6 גראָשען אַ געשפּרעך פאַר דער ערשטער קאַטעגאָריע, אַנשטאָט די פריהערדיגע 8 גראָשען; 5 גראָשען צווייטע קאַטעגאָריע, אַנשטאָט 6 גראָשען; 15 גראָשען 3־טע קאַטעגאָריע, אַנשטאָט 20 גראָשען.

וואָס שייך דעם חודש־אָפּצאָהל איז ער נאָך נישט פעסטגעשטעלט, ער וועט אָבער וואָהרשיינליך אויך פערביליגט ווערען.

הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען.

דעם 23. נאוועמבער האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז ביים אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאָהר 1928, זאָלען ערטיילט ווערען א רייה הנחות.

צוו. אנד. ווערט פערלענגערט די גילטיגקייט פון צירקולאר נומער 178 פון 14. דעצעמבער 1926, אז אונטערנעהמונגען, וואָס פערקויפען אין דעטייל לוקסוס - ארטיקלען קענען אויסקויפען פאטענטען פון 3. קאטעגאָריע. ס'ווערט דערביי אויסגעטייטשט, אז די הנחה איז גילטיג נאָר אין דעם פאל, ווען דער אומזאץ אין יאָהר 1926 האט נישט איבערשטיגען 30,000 זל. און די לוקסוס - סחורות בעטרעפען נישט נישט מעהר ווי 5 פראצ. פון דעם אלגעמיינעם סכום סחורות.

די דאָזיגע הנחה ווערט אָבער נישט אָנערקענט פאר הורט-געשעפטען.

ס'איז ווייטער פערלענגערט געוואָרען די גילטיגקייט פון צירקולאר נומער 144 פון 20. יאנואר 1926, לויט וועלכען ביכער - געשעפטען, וואָס האָבען אויך א דעטייל-פערקויף פון שרייב-מאַטעריאלען, קענען אויסקויפען פאטענטען פון 3. קאטעגאָריע, אויב די אונטערנעהמונג בעשעפטיגט א חוץ דעם אינהאבער אָדער זיין פערטרעטער נאָך איין דערוואקסענעם מענש און דערביי איז דער אלגעמיינער אומזאץ פאר'ן יאָהר 1926 נישט געוועזען גרעסער ווי 30,000 זל.

רעסטאָראציעס, פאפיר-און בוכהאנדלונגען און אנד. דארפען נישט האָבען קיין ספעציעלע פאטענטען אויף טאבאק-אויסארבייטונגען, אויב זייער פערקויף ווערט אדורכגעפיהרט אינ'ם זעלבען לאָקאל.

דאָס מיניסטעריום האָט אויך בעפולמעכטיגט די פינאנץ-קאמערן אינדיווידועל צו בעטראכטען און ערלעדיגען די ווענדונגען פון די אפטייק-סקלאדען, וועגען ערלויבען זיי אויסצוקויפען פאטענטען פון 3. קאטעגאָריע. אויך פאר זיי קענען די הנחות געמאכט ווערען אויב זייער אומזאץ האָט אין 1926 י. נישט איבערגעשטיגען 30,000 זל.

רעסטאָראציעס, צוקערניעס, קאַוויארניעס, מלעטשארניעס און ביר-שענקען דארפען אויסקויפען פאטענטען פון 3. קאטעגאָריע, אויב אויסער דעם ווערט נישט פערקויפט קיין שום געטראנקען און די צאָהל מיטארבייטער איבערשטייגט נישט קיין 10 (אריינגערעכענענדיג דעם אינהאבער און זיינע פאמיליען-מיטגלידער, וואָס ארבייטען מיט), און אויב דער אומזאץ אין די ביר-שענקען האָט נישט איבערגעשטיגען קיין 20,000 זל. אין שטעט פון 1. קאטעגאָריע, 15,000 זל. אין שטעט פון 2. קאטעגאָריע, 10,000 — 3. קאטעגאָריע און 8000 אין שטעט פון דער 4. קאטעגאָריע). ווערען די אלע ווענדונגען ערלעדיגט אינדיווידועל.

אין די אלע פאלען דארף אריינגעטראָגען ווערען אנ'ענטשפרעכענדע ביטע. די דעציזיע פון דער פינאנץ-קאמער איז אנ'ענטגילטיגע.

צוויי סעקוועסטראטאָר-פּראָצעסען

אין ביידע פאלען זענען די בעשולדיגטע בעפרייט געוואָרען.

(—) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פראָצעס געגען דעם אינהאבער פון אפטייק-סקלאד הערמאן הערמאלין, פיעטריקאָווער 11.

הערמאלין איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאר שטעלען א ווידערשטאנד א מאגיסטראט - סעקוועסטראטאָר, בעת דער לעצטער איז געקומען צו הערמאלינען ליציטירען אנ'אייזערנע קאסע פאר נישט-בעצאָהלטען לאָקאל-שטייער.

דער אָנגעקלאָגטער האָט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואָס דער סעקוועסטראטאָר האָט נישט אדורכגעפיהרט אלע פאָרמאליטעטען, וואָס זענען נויטיג ביים אדורכפיהרען א ליציטאציע, דהיינו: דער סעקוועסטראטאָר האָט נישט ארויסגעהאָנגען קיין צעטעל פאר'ן טויער וועגען דער ליציטאציע.

דאָס געריכט האָט אנערקענט די טענה פון הערמאלינען פאר א גערעכטע און דעם אָנגעקלאָגטען בעפרייט.

*

(§) דאָס קרייז-געריכט האָט אויך בעטראכט דעם פראָצעס געגען דעם 18-יעהריגען מיידעל ביילע מיילעך, וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרען אין בעליידיגען צוויי סקוועסטראטאָרען, בעת זיי זענען געקומען אין דער וואוינונג פון דער אָנגעקלאָגטערס פאָטער צו מאכען א ליציטאציע.

אויך דאסמאל האָט דאָס געריכט נישט אנערקענט די שולד פון דער אָנגעקלאָגטער און זי בעפרייט.

Dr. Med. I. WEINBERG
Ceglelniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
גאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער קינסטלער
אננא און היימאן יאקובאוויטש
פרייטאג, דעם 23-טען, 9 אין אָוונד — פרייזען פון 1 ביז 2.50
די פיעסע, וואָס האָט געהאט אזא גרויסען ערפאלג
זייער חופה-נאכט
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ס י ג א ל.
הויפט-ראָלען: דאָרא-אנא יאקובאוויטש; מאָריס-ה. יאקובאוויטש.
שבת, צוליב דעם קריסטליכען יום-טוב, ווערט נישט געשפילט
זונטאג, 3.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פרייזען
די מאמע פון דער וועלט
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי
הויפט-ראָלען: מרים-אנא יאקובאוויטש; דעוו-ה. יאקובאוויטש
זונטאג, דעם 25-טען, 9 אָוונד פרעמיערע! צום 1. מאָל אין לאָדז!
„לייבקע פון אדעס"
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ר י י ז ע ל מ א ן. די הויפט-ראָלען: „פראנצויזאנקע"-אנא יאקובאוויטש; „לייבקע"-ה. יאקובאוויטש.
רעזשי: היימאן יאקובאָוויטש. ס'ווערט געזינגען נייע געזאנגס-נומערן.
מאנטאג, ד. 26-טען, 9 אָוונד גרויסע פאפולערע פארעם. פון 1 ביז 2.50 זל.
בלינדע פרויען
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ. הויפט-ראָלען: בעלא—אנא יאקובאוויטש; מאזנטאל—ה. יאקובאוויטש.
ס'נעהמען אנטייל פ ר ו י ע ן: בעזמאן, זעווקינא, מאכאראָווסקא, פאָדערמאן. מ ע נ ע ר: אריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראָווסקי, נייהויז, פאָליאנסקי, צווייליך. מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן. אדמיניסטראטאָר: א. בעזמאן. ביהנע-לייטער: מאכאראָווסקי.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

לכבוד חנוכה!
עמפפעהלט די בעוואוסטע
פערפומעריע
פון דער פירמע J. DRUKIER, ZAWADZKA 11
א רייכען אויסוואהל פון די נייעסטע
פערפומען, זייפען, פודערן, קעלנישע וואסערן
אלער ארט קאָסמעטיק צו פאבריקס-פרייזען.
בעמערקונג: צו די ווייגאכטען עמפעהל איך דער געעהרטער קונדשאפט ספעציעלע באמבאניערקעס אלס ווייגאכטס-געשענקע.
מיט פולער אכטונג
PERFUMERJA J. DRUKIER,
11 Zawadzka 11.
פאר ענגראָסיסטען — ראבאט.

יובילעאום-פייערונג פון קינדער-היים „הערצליה".

דינסטאג דעם 2-טען טאג חנוכה איז אין הזמיר פאָרגעקומען די 10-יעהריגע יובילעאום-פייערונג פון דער קינדערהיים „הערצליה".

די פייערונג האָט זיך אָנגעהויבען מיט'ן צינדען חנוכה-ליכט דורך די קינדער אונטער דער השגחה פון די לעהרער. דערויף האָבען די קינדער געזונגען און דעקלאמירט העברעאישע און פוילישע קינדער לידער און אויסגעפיהרט פערשידענע "טענץ.

אינ'ם נאָמען פון דער „הערצליה"-פערוואלטונג האלט פרוי ליפשטיין א פעסט-רעדע. איצט ווערען אין „הערצליה" אויפגעהאלטען 120 אָרימע יודישע קינדער און יתומים, וועלכע בעקומען דאָרט קליידונג און ווערען צוגעגרייט מיט פאָרשול-בילדונג. אין דער ווארימער סביבה פון רוטינירטע פרעבליסטינס לעהרערינס און פערוואלטונגס - מיטגלידער פיהלען זיך די קינדער אין עלטער פון 4 ביז 7 יאָהר ווי אין דער היים.

„הערצליה" האלט זיך אויס פון מיטגלידס-אָפצאָהל איז פון פרייוויליגע שפענדען.

נאָך דעם בעגריסען „הערצליה" צו איהר יובל פרוי הולדא קלאָץ (יוד. פרויען-שוץ-פעראיין) ווי אויך די ה"ה ש. ז. ראבינאָוויטש און ד"ר א. סארגע.

דערויף האָבען די קינדערלעך. אנגעטון אין ספעציעל צוגעגרייטע רויטע, גרינע בלוי-ווייסע קאָסטיומען, אפגעזונגען אויף דער ביהנע „התקוה" אונטער דער בעגלייטונג פון קלאוויר און אייניגע העברעאישע קינדער-לידער, געטאנצט א קאראהאר א.א.וו.

די געסט האָבען געמאכט ספעציעלע אָוואציעס פאר פרוי מרים קאצענעלבויגען, דער גרינדערין און טיכטיגסטע טוערין פון „הערצליה".

די קינדערלעך איז געטיילט געוואָרען זיסיגקייטען און פאר די געסט איז איינגעאָרדענט געוואָרען א „גלעזעל טיי".

ס'איז מעגליך א מילכיגע חגא,

אויב דער קאָנפליקט אין די שחט-הייזער וועט נישט ערלעדיגט ווערען.

(ב) די ארבייטער פון די שעכט-הייזער האָבען שוין מיט עטליכע וואָכען צוריק ארויסגעשטעלט א פאָדערונג צו העכערן זיי דעם לוין מיט 25 פראצ. דער ענין האָט זיך פערצויגען ביז היינט. אויף דער נעכטיגער פערזאמלונג פון די ארבייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אז אויב זייערע פאָדערונגען וועלען נישט נאָכגעגעבען ווערען ביז דעם 22. ד. ה. וועלען זיי פערשטרייקען. אזוי ארום וואָלט לאָדז געבליבען אין די חגאות אָהן פלייש.

דער וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי האָט דעריבער אויף היינט צונויפגערופען א קאָנפערענץ פון די פאָרשטעהער פון די ארבייטער און פון די דירעקציעס פון ביידע שעכט-הייזער, כדי ענטגילטיג צו ערלעדיגען דעם קאָנפליקט.

Dr. H. Wołkowyski
זאַכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאָן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און העגנערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נאכמיטאָג פון 1—2 און פון 4—8 אָוונד. פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעצ. ווארטע-זאל.

דורך מיינע ברילען.

געדאנקען אויף דער שוהל-אקאדעמיע.

והיה באחרית הימים: און עס וועט זיין אין די לעצטע טעג פון וועלט-קיום, וועלען מעגען מענשען געהן אין דער גאס צו פינף אין א רייה און קיין פאָליציאנט וועט גאָר נישט האָבען דאנעגען... וועלען מענשען מעגען שפייען אין דער גאס, אזש א רעגען זאָל געהן, און די פאָליציאנטען אליין וועלען קומען און העלפען, ווייל שלום ושלוה וועט הערשען אויף דער וועלט...

והיה באחרית הימים — דעמאָלט ווען דער שופר של משיח וועט, ווי דורך צעהנטויזענד מעגאפאָנען אָבקלינגען איבער דער וועלט און אריינקלינגען אין יעדען פער'חושך'טען שטיבעלע און יעדער טויבער און יעדע קאליקע וועט הערען דעם שופר-קלאנג — דעמאָלט וועלען ארויסלויפען די מייז פון די לעכער, די לאנגע סטראשידלע-עקען וועלען זיי פערוויקלען הינטער די רונדיג-אויסגעפאשעטע גופים און וועלען מיט די ברוינע אויגעלעך קוקען גלייך אין דער זון'ס ליכטיגען פנים אריין און אקעגען-איבער אויף דער שוועל וועלען זיצען, ווי אויסגע'סדר'טע קעזען, ווייסע קעץ און וואשען זיך די בע'חנ'טע, קעצישע פנים'ער און אָבוואַרטען דעם גאסט, משיח'ן. שלום ושלוה וועט הערשען אויף דער וועלט און איין חיה די צווייטע וועט נישט יאָגען און אפילו איין מענש וועט דעם צווייטען נישט וועלען אויפעסען...

והיה באחרית הימים — דעמאָלט ווען אליהו-הנביא וועט אויפ'ן ווייסען אייזעל צופאָהרען צו דער יודישער גמינע און אָנמעלדען משיח'ס קומען, וועלען די נטורי-קרתא — די שטאָט-שומרים איבערלאָזען די דעבאטען איבער דעם עירוב און בשר-חוץ, וועלען לויפען אין דער אגודה'שער מקוה און וועלען זיך דאָרט אָפטובלען מאה פעמים ואחת — הונדערט און איין מאָהל — א סגולה צו זכרון... און דערנאָך אויסגעווייקטע און איינגעריסטע פון מקוה-וואסער, וועלען זיי זיך אָנטון די שבת'דיגע בגדים, וועלען צוריקקומען אין דער גמינע אריין, נעמען די פראָטאָקאָלען פון די זיצונגען און זיי פערברענען, כדי כאָטש איינמאָל מקיים זיין דעם „ובערת הרע מקרביך" און שפעטער וועלען די אגודה'שע דאָזאָרעס אָפ'כשר'ן דעם „אלעקסאנדערער" עירוב, די אונפארטייאישע וועלען כאפען די ציוניסטישע פאָהן פון יודישען האנדווערקער-פעראיין און וועלען זינגען די „התקוה", די ציוניסטען וועלען זינגען די בונדישע שבועה... די בונדיסטען וועלען כאפען דאָס תורה'לע און זינגען: „שׂשׂו ושׂשׂו בשמחת תורה" און שפעטער מאכען א הזכרה בער בּאָראָכאָוו'ן... און די פועלי-ציוניסטען וועלען מאכען מי שבירכ'ס אלע גרויסע און קליינע רבי'לעך, וועלכע זענען נאָר פערהאנען אויף דער גאָרער וועלט...

שלום ושלוה וועט זיין אויף דער וועלט, איידעם מיט שוויגער וועלען זיך ארומכאפען און קושען — ס'וועט גוט זיין! ...

א שטיקעל פון אָט דער אילוזיע איז שוין מקוים געוואָרען:

זענען זיי שבת אין פילהארמאָניע-זאל געזעסען און דער גאנצער עולם האָט געזעהן: בונדיסטען מיט פועלי-ציוניסטען האָבען זיך די הענד געגעבען, האָבען צו זיך פריינדליך די קעפּ געשאָקעלט און נעלאָזט זיך בעווייזען נסים ונפלאות פון די קליינע קינדערלעך — און יודישע קינדערלעך, וואָס ווייסען זיי? — ה סט מען זיי זינגען — זינגען זיי שעהן, גרויסאַרטיג און די גרויסע זיצען און קוועלען... הייסט מען זיי גימנאסטיק מאכען—מאכען זיי, די יודישע קינדערלעך, וועלכע האָבען בעוויזען צו בעפרייען זיך פון די גלות-פלייצעס, שפרינגען, האָפסען, ברעכען זיך און בויען פיראמידען און דערביי שטעהט נישט נעבען זיי דער גרויסער מיט די גרויסע פראגע-צייכען-וואָנסעס און צעהלט נישט „ראז, דווא טשי", נאָר דוקא א יודיש מיידעל, אָדער א יודיש בחור'ל און צעהלט אָפּ אויף פראָסט מאמע-לשון „איינס, צוויי, דריי". און די קינדערלעך שפרינגען, זינגענדיגע און טאנצענדיגע און גימנאסטיקירען מאכען פיראמידען, ווייל. קינדערלעך, וואָס ווייסען זיי פון די ארומרייסענישען פון די גרויסע טאטעס—זיי ברויכען א יודישע שולע און זיי האָבען אָט די יודישע שול—זענען זיי גליקליך, צופרידען און שמייכלען און די גרויסע טאטעס, וועלכע האָבען אייביג ליב זיך ארומצורייסען ביי די קעפּ, ביי די נעז, האָבען לכבוד'ן קינדער-יום-טוב זיך די הענד דערלאנגט און שמייכלען גע-מיטלעך...

י. שרה'לעם.

ווען מען דאַרף דערצעהלען די קינדער דעם אמת

פאַרפאַלק גט זיך, ווייל פאָטער דערצעהלט דעם מיידעל וועגן פאַמיליע-ענינים

אין „נ. י. טאָג" לייענען מיר:

אונזערער אַ שיקאַגער לעזער, וואָס חתמ'עט זיך „דער ראַדיקאַל", שרייבט אונז פאָלגענדיגען בריוועל, פון וועלכען מיר דערוויסען זיך, אַז עס קאָנען נאָך פאָרקומען סכסוכים צווישען פאַמיליעס איבער פּרינציפּיעלע פראַגען. דער בריף לייענט זיך אַזוי:

איך בין אַ ראַדיקאַלער מענש, לייען ראַדיקאַלע ליטעראַטור און פיהר זיך ווי אַ ראַדיקאַלער מענש אין לעבען. איך האַלט זיך ביי מיינע פּרינציפּען און בין גרייט פאַר זיי צו געהן אין פייער און אין וואַסער.

איך בין פערהייראַט שוין איבער צוואַנציג יאָהר. האָב דריי פיינע קינדער. דאָס עלטסטע איז אַ מיידעל, 14 יאָהר אַלט, זי האָט שוין „יונגלעך" וואָס דרעהען זיך אַרום איהר, מאַכען איהר קאָמפּלימענטען. די מעהרסטע זענען שוין אין די צוואַנציגער. פערהאַן צווישען זיי אַזעלכע, וואָס רעדען שוין מיט איהר וועגען ליבע, און וואָס פערדרעהען איהר דעם קאָפּ מיט רייד, וואָס פּאַסען זיך טאַקע נאָר פאַר אַ זיבעצעהן-יאָהריג מיידעל.

האָב איך איין מאָל אַרויסגענומען מיין קינד אויף אַ שפּאַציר אין פּאַרק, האָב זיך מיט איהר אַוועקגעזעצט אין אַ זייטיג ווינקעל און איהר גענומען דערקלערען אויף זצה"ר אַנ'איידעלען אופן וועגען אַלע ענינים, וואָס זענען פערבינדען מיט'ן פאַמיליען - לעבען, נישט אויסמיידענדיג אויך דאָס סעקסועלע. דערביי האָב איך איהר געזאָגט אַז איצט איז שוין די צייט, אַז זי זאָל דאָס אַלעס וויסען, ווייל זי געהט שוין אַרום מיט בחורים, וואָס זענען אַ סך עלטער פון איהר.

מיין מיידעלע האָט געעפענט מויל און אויערען. איז אַוועק אַהיים, זיך צוגעטוליעט צו דער מוטער און זיך צעוויינט פאַר שרעק, צי פאַר איבערראשונג. די מוטער האָט זיך דעמאָלט דערוואוסט, אַז איך האָב איהר דערצעהלט אַזעלכע זאַכען, וואָס זי, די מוטער, וואָלט עס אפשר קיינמאָל נישט געוואַגט צו טוּן.

דאָ האָט זיך מיין פרוי גענומען צו מיר, מיך געזידעלט. זי דענקט, אַז איך האָב דאָס מיידעל פעראומגליקט, רואינירט איהר מאָראַל און זי אַראָפּגעפיהרט פון גלייכען וועג.

דאָס האָט געפיהרט צו אַ קריגעריי און מיין פרוי, מיט וועלכער איך האָב אָפּגעלעבט צוואַנציג יאָהר, איז אַוועק פון הויז און מיטגענומען אַלע קינדער. איך מוז אייך דערביי זאָגען, אַז מיין פרוי איז אַ גוטע נייטאָרען, זי פערדיגט אין אַלע צייטען אַזוי פיל וויפיל איך. אָבער זי איז אַ צוריקגעשטאַנענער מענש, לייענט קיינמאָל נישט אפילו קיין יודישע צייטונג. עס קומען אָן אַלע טאָג דריי יודישע צייטונגען און אַנ'ענגליש וואָכענבלאַט און אַנ'ענגלישע טאָג-צייטונג. מיין פרוי ריהרט זיך צו קיין איינער פון זיי נישט צו. אָבער זי איז אַנ'עקשנ'טע און האָט איצט בעפוילען צו מיר דורך איהר ברודער, אַז זי איז גרייט צו גט'ן זיך מיט מיר און צונעמען צו זיך אַלע דריי קינדער.

אָבער דאָס וויכטיגסטע קומט ערשט: דאָס עלטערע מיידעל, וואָס איבער איהר זענען אַרויסגעקומען אַלע מחלוקת'ען צווישען מיר און מיין פרוי, איז מיט עטליכע טעג צוריק אַוועק פון דער מוטער און איז געקומען צו מיר מיט אַ בקשה, אַז איך זאָל זי אָפּנעהמען פון דער מוטער, ווייל זי קאָן נישט אַריבערטראָגען איהר פאַנאַטיזם. פריהער פלעגט זי קאָנען געהען וואוהין זי האָט געוואָלט. איך האָב איהר קיינמאָל נישט געשטערט און האָב איהר קיינמאָל קיין דעות נישט געזאָגט, מיט וועמען זי זאָל יאָ און מיט וועמען נישט געהען. איך האָב נאָר פון ווייטענס געהיט, אַז זי זאָל נישט געהען מיט בחורים, וואָס קענען זי באמת אַראָפּפיהרען פון גלייכען וועג.

קאָן איך זיך אַצינד קיין עצה נישט געבען: צי זאָל איך האַלטען דאָס מיידעל ביי זיך, אָדער אָפּשיקען זי צוריק צו דער מוטער. וואָס וואָלט איהר מיך געראַטען?

אונזער ראַט איז, אַז ער זאָל האַלטען דאָס מיידעל ביי זיך אַזוי לאַנג ווי זי וועט וועלען.

וואָרום אויב דאָס מיידעל קאָן נישט אַריבערטראָגען דער מוטער'ס פאַנאַטיזם, וועט זי אַנטלויפען אין אַ פרעמד אָרט, אויב דער פאָטער וועט זי נישט וועלען האַלטען.

מיר ווילען אויך דערמוטיגען דעם פאָטער, אַז כאָטש דער שרייבער פון דעם דאָזיגען אַרטיקעל איז נישט אַזאַ מסוכּנ'ער ראַדיקאַל, פונדעסטוועגען זענען מיר פאָלקאָם איינפערשטאַנען מיט איהם און מיר וואָלטען געוואָלט אויסנוצען די געלעגענהייט און ראַטען אונזערע אַנדערע לעזער, אַז זיי זאָלען נאָכטוּן דעם ביישפּיל פון דעם שיקאַגאָ'ער פאָטער און אויך אויפקלערען זייערע מיידלעך אין אַלע ענינים פון פאַמיליען לעבען. מיר דענקען, אַז אַ מיידעל פון 15 יאָהר אָדער אפילו יונגער מיט אַ יאָהר, דאַרף שוין וויסען וואָס עס ערוואַרט איהר אין דער צוקונפט; וואָס די הייראַט ברענגט איהר און וואָס זי קאָן טוּן אום אויסצומיידען אויסגעלאַסענע בחורים.

עלטערן ווייסען שוין, אָדער דאַרפען וויסען, אַז מיידלעך, וואָס זענען בעקאַנט מיט די פראַגען וועגען וועלכע דער שיקאַגאָ'ער פאָטער האָט גערעדט מיט זיין מיידעלע, קאָן מען אַזוי גרינג נישט אַראָפּפיהרען פון גלייכען וועג. פערקעהרט ווידער ווערען זעהר אָפט פעראָפּיהרט נאַאיווע, אומשולדיגע, אומוויסענדיגע מיידלעך, מיט וועלכע די מוטער אָדער פאָטער האָט מורא געהאַט צו רעדען אַזעלכע זאַכען אָפען און קלאָר.

עס איז אַ פאַרעלטערטע מעטאָדע נישט צו דערצעהלען די מיידלעך דעם גאַנצען אמת.

און די דאָזיגע מעטאָדע האָט קיין גוטס נישט געטוּן די מיידלעך און נישט די עלטערן.

אויב די פרוי פון דעם שיקאַגאָ'ער פאָטער וויל זיך מיט איהם גט'ען דערפאַר, וואָס ער האָט געהאַנדעלט קלוג און ראַציאָנעל בנוגע זיין 14-יאָהריג קינד, איז זי צום בעדויערען.

מיר דענקען פערקעהרט, אַז זי וואָלט בעדאַרפט דאַנקבאַר זיין דעם פאָטער, וואָס ער האָט פערכאַפּט אין צייט און פערהיט דאָס מיידעל פון אַ מעגליכען אומגליק

ח.

H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-11
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען, מיט היילונגס-קאַטעטער (חשר-אויספּשאל).
ניצחמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוענד

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

6644. אַ געליטענער פון גייערס מאַרק.

6645. אַנ'אַבאָנענט פון קילינסקיעגאַ.

6646. מאיר גלאָצער.

6647. K. L—n.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט אין רעדאַקציע פון 3—4 טעגליך מיטבערענענדיג די צייטונג.

6648. ש. פון פאַנסקאַ.

אויב די מאַכט גיט אַ פּאַבאָר פליכטיגען די ערלויבעניש אין משך פון 2 יאָהר אָנצונעמען אַ פרעמדע בירגערשאַפט דאַרף ער זיך נישט אין משך פון דער צייט צושטעלען צום מיליטער-דינסט אויב ער געפינט זיך אין אויסלאַנד. דאַגעגען, אויב ער געפינט זיך אין מאָמענט ווען זיין יאָרגאַנג ווערט אַריינגעצויגען אין אַקטיווען דינסט נאָך אין לאַנד, ווערט ער אַריינגעצויגען נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער 2-יאָריגער טערמין איז נאָך נישט פעריבער.

6649. פערלמאַן.

איהר דאַרפט נישט די וואוינונג איבער-אַנטראַקטירען אויף אייער נאָמען, אויב איהר האָט אַנ'אַקט-אינטערציזיע, וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין האַנדעלס-רעגיסטער קאָן מען סיי ווי נישט צוטרעטען צו אייערע זאַכען אויפ'ן חשבון פון אייער מאַנס חובות.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-31.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זנערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
ווענערישע און האַר-הויט-קראַנקהייטען. מענער שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (אַפּר-אויספּאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוענט
דאַמען פון 4—5 נאָכט.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 22. דעצעמבער 1927.

6640. ל. האַנד.

די קאַטעגאָריע D (אַמאָל C2) ווערט אויף די קאָנטראָל-פערזאַמלונג נישט גערופען, דאַגעגען די קאַט. C (אַמאָל C1) מוזען אויף די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען זיך יאָ שטעלען. די קאַטעגאָריע ווערט נאָר נישט גערופען אויף מיליטערישע איבונגען.

6641. F. פון ווסכאָדניאַ גאַס.

איהר מוזט אומבעדינג האָבען אַ בעזונדערען פאַטענט אויף דער בעקעריי.

6642. אַ לעזער פון קאָנסטאַנטינער.

דער אָפּמאַך איז נישט גילטיג, ווייל ער איז געגען די פערפליכטענדע פּאָרשריפטען, לויט וועלכע אַנ'אַרבייטער קומט אומבעדינג אַ 2 וואָכענדיגע קינדיגונג

6643. א סעקרעטאַר פון אַ האַנדווערקער אָרגאַניזאַציע.

די אויספיהר תקנות צו דער פּעראָרדנונג וועגען אינדוסטריע-געזעץ זענען שוין פערעפענטליכט געוואָרען אין נום. 111 פון דזש. אוסט. אָבער אויף אַלע פראַגען, וועלכע מיר האָבען בעריהרט אין אונזערע אַרטיקלען אין „נ. פ.", ווי צ.ב.ש.: וואָס הייסט הויז - אינדוסטריע פאַבריק אופן פון פּראָדוקציע, צי האַלב-יעהריגע פּאַטענטען ווערען אַנערקענט פאַר גענוגענד, אויף וועלכען סמך וועט דער מאַגיסטראַט אַרויסגעבען אַ בעשטעטיגונג, אַז מען האָט זיך שוין פאַר'ן 15 דעצ. פערנומען מיט דער מלאכה, געפונען מיר סיי ווי נישט קיין ענטפער.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

28.

דער פּרעפעקט האָט אַ שעפּטשע געטוּן:

— יאָ... ריכטיג... מ'דאַרף נאָכקאָנטראָלירען...

און נעהמענדיג דאָס טעלעפאָן-טרייבעל אין האַנד, האָט ער אויפגעפאָדערט די טעלעפאָניסטקע:

— האַלאָ! ביטע לובר 25-04.

בעקומענדיג די פערבינדונג, האָט ער ווייטער גערעדט:

— ווער רעדט?.. צי איז די פרוי ערזיגער אינדערהיים?.. און דער הער?... אויך נישט?.. פיליכט וואָלט איהר מיר געקאָנט געבען אַ געוויסע אויפקלערונג. איך בין דער פּאָליציי-פּרעפעקט דעמאַליאָן, און איך בעדאַרף צו וויסען, ווען איז היינט ביינאַכט געוועזען ביי אייך די פרוי פאָוויל?.. איהר זענט זיכער אין דעם?.. צוויי ביינאַכט?.. נישט פריהער?.. און ווי לאַנג איז זי ביי אייך געוועזען? צעהן מינוט? איהר האָט אין דעם אַלעם נישט קיין טעות?.. זיכער צוויי אַ זייגער?.. גוט... איך דאַנק אייך!

אָפּווענדענדיג זיך פון טעלעפאָן האָט דער פּרעפעקט לע'ם יך דערזעהען די פרוי פאָוויל, וועלכע האָט געקוקט אויף איהם מיט אַ מורא'דיגער אונרוהיגקייט.

אַלע האָבען בעקומען דעמזעלבען איינדרוק, און נעמליך אַז זיי האָבען פאַר זיך אַ פולשטענדיג אומשולדיג פרוי, אָדער אַנ'אויסערגעוועהנליכע קאָמעדיאַנטקע, וואָס איז בכּוח, ביים בעגעהן דעם גרעסטען פערברעכען צו אויסזעהן, ווי אַ עניוות'דיג קינד.

— וואָס בעדייט עס אַלץ? זאָגט מיר, הער פּרעפעקט, וואָס מיינט איהר דערמיט?

דער הער דעמאַליאָן האָט דאָ פּראָסט אַ פרעג געטוּן:

— וואָס האָט איהר געטוּן צווישען האַלב צוועלף און צוויי פאַרטאָג?

די פראַגע איז געוועזען זעהר אַ האַרבע. זי האָט בעדייט, אַז אויב די פרוי וועט נישט דערווייזען, וואו זי האָט די צייט פערבראַכט, וועט דאָס זיין אַ סימן, אַז מ'קאָן זיך משער אין איהר שייכות צום בעגאַנגענעם פערברעכען...

די פרוי פאָוויל האָט ענדליך פערשטאַנען די דראָהענדע סיטואַציע, און זי האָט זיך אַ וואַקעל געטוּן, שלוכצענדיג:

— אָבער דאָס איז דאָך גרויזאַם... גרויזאַם...

דער פּרעפעקט האָט איבערגע'חזר'ט...

— וואָס האָט איהר געטוּן אין פערלויף פון דער צייט? אַנ'ענטפער צו געבען דערויף דאַרף אייך דאָך נישט זיין שווער!

— אָך! — האָט די פרוי פאָוויל אַרויסגעקרעכצט — ווי קאָן עס אייך גאָר איינפאַלען?.. צי איז עס מעגליך?!

— אונז פאַלט נאָך גאָר נישט איין. מיט איין וואָרט קאָנט איהר אויפקלערען די גאַנצע זאַך.

אַ מאָמענט האָט זיך אויסגעדוכט, אַז זי וועט דאָס דאָזיגע וואָרט זאָגען.

זי האָט זיך אויפגעהויבען, בעוועגענדיג מיט די ליפּען, ווי וועלענדיג עפּיס רעדען...

פּלוצים האָט זיך אויף איהר פּנים אויסגעלייגט אַ שאָטען פון אומרוהע און צעטומעלטקייט. זי האָט אַרויסגעשעפּטשעט עטליכע אומפערשטענדליכע ווערטער, און איז אַנידערגעפאַלען אויפ'ן שטול מיט אַ קאָנוואולסיווען וויינען און פערצווייפעלטע אויסגעשרייען.

דאָס איז געוועזען אַ מין מודה זיין זיך אין דער אונמעגליכקייט צו געבען ממשות'דיגע אויפקלערונגען.

דער פּרעפעקט האָט זיך פון איהר דערווייטערט, און שטיל זיך אָנגעהויבען צו בעראַטען מיט'ן אויספאָרשונגס-ריכטער און מיט'ן פּראָקוראָר.

פערענאַ און מאַזע זענען געשטאַנען איינער נעבען אַנדערען. מאַזע האָט אַרויסגעשעפּטשעט:

— נו, וואָס האָב איך געזאָגט? איך האָב גוט געוואוסט, אַז איהר וועט די גאַנצע מעשה אויפדעקען!.. איהר האָט עס געמאַכט אויסגעצייכענט!..

ער האָט אַזש געשטראַהלט פאַר נחת, וואָס זיין בעליבטען שעף דראָהט נישט קיין סכנה.

— מ'וועט זי אַריינזעצען, מיין איך!

— ניין — האָט געענטפערט פערענאַ — עס פעהלען בעווייזען.

— וואָס הייסט! — האָט מאַזע אויפגערעגט אַ ברום געטוּן — ס'איז נאָך קנאַפּ בעווייזען! איך רעכען, אַז איהר וועט זי איצט נישט אַרויסלאָזען! זי האָט זיך דאָך נישט אָפּגעשטעלט, אויף צו מאַכען אַ בלבול אויף אייך. איך מיין, שעף, אַז איהר דאַרפט זי דערענדיגען! דאָס איז אַ טייוועל, נישט קיין פרוי!

דער דאָן לואי האָט זיך פערטראַכט אויף דעם אומגעוועהנליכען צוזאַמענגאַנג פון די אומשטענדען און פאַקטען, וואָס האָבען פון אַלע זייטען בעלאַסטעט די פרוי פאָוויל.

דעם ענדגילטיגען בעוויז — האָט ער געטראַכט — וועלכער זאָל קענען די אַלע פאַקטען צוזאַמענבינדען און שאַפען אַ גרונד פאַר דער בעשולדיגונג, האָט בלויז ער, פערענאַ, געקאָנט צושטעלען. דאָס איז געוועזען דער צייכען פון די צייהנער אויפ'ן עפּעל, וואָס ער האָט אַוועקגעוואָרפען אין גראָז אין גאָרטען. דער דאָזיגער בעוויז וואָלט געהאַט דיזעלבע בעדייטונג, וואָס אַנ'אָפּדרוק פון פינגער, און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל ער האָט נאָך געקאָנט פערגליכען ווערען מיט דעם שפּור פון די צייהן אויפ'ן ברעטעל שאָקאָלאַד.

ער האָט זיך אָבער געוואַקעלט, צי זאָל ער אָנקומען צו דעם עפּעל, צי נישט...

מיט קאָנצענטרירטער אויפמערקזאַמקייט, מיט אַ רחמנות-געפיהל און צוגלייך מיט אַ געפיהל פון עקעל האָט ער זיך איינגעקוקט אין דער פרוי, וועלכע האָט, לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען דערמאָרדעט איהר מאַן און שטיף-זוהן. צי האָט ער דאָס רעכט געהאַט זי איינגאַנצען צו אומברענגען? צי איז ער געווען בערעכטיגט אָפּצושפּילען די ראָלע פון שטראָפענדער גערעכטיגקייט? נו, און אויב ער האָט אַ טעות?

(פאָרטזעצונג קומט).

אלץ, מחמת גרויסען דלות.

קליינהענדלער-דעלעגאציע ביים פרעזעס פון פינאנץ-קאמער

נעכטען איז א דעלעגאציע פון קליינ-הענדלער-פעראיין (פיעטריקאווער 6) אין די פערזאנען פון די ה"ה: י. עהרליך, גאלדבערג, טוסק און פעראיינס-סעקרע-טאר ה' שימשא בעזוכט דעם פרעזעס פון פינאנץ-קאמער ה' טאווארניצקי און מיט איהם אפגעהאלטען א קאנפערענץ וועגען די פערלעגענע שטייערן פון די פעראָרימטע סוחרים.

די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען א צעטעל פון 21 פערזאן, קאלאניאל- און קויהלען-הענדלער, וועלכע קענען נישט בעצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער.

דער פרעזעס האט זעהר ווארים אויפ-גענומען די דעלעגאציע, צוגענומען די רשימה און צוגעזאגט די בקשה גינ-סטיג צו ערלעדיגען.

לעדער-סוחרים און קאמאשן-מאכער געקומען צו אנ'אויסגלייך.

זייט א לענגערער צייט קומען פאר קאנפליקטען צווישען די לעדער-סוחרים מיט די קאמאשען-מאכער-מייסטער. אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז די טעג אין לאקאל פון צענטראלען האנדווער-קער-פערבאנד (פאלודניאווא 4) אונ-טער'ן פארזיץ פון ה' פרינץ פארגעקו-מען א קאנפערענץ פון ביידע צדדים.

ס'איז בעשלאסען געווארען, אז אין דער צוקונפט זאלען אלע סכסוכים נישט ארויסגעטראגען ווערען אין דער עפענט-ליכקייט, נאר זאלען ערלעדיגט ווערען דורך א געמישטער קאמיסיע פון ביידע צדדים.

דער „פויגעל"

איז לייכט אויף די פיס.

(—) ביי דער אינהאבערין פון זיידען געשעפט פיעטריקאווער 43, פרוי פער-סטער האט א גנב ארויסגעכאפט דעם האנד-בייטעל, אין וועלכען ס'האט זיך געפונען הונדערט דאלאר, 1500 זלאטיס און עטליכע קלייניגקייטען.

נישט קוקענדיג אויף דעם באלדיגען געיעג נאך דעם גנב, איז דעם לעצטען געלונגען נעלם צו ווערען.

אונטער רעדער

פון אויטא און טראמוואי.

(§) אויף נאוואמיעסקא 9 האט זיך, ביים אריבערגעהען פון טראטואר אויפ'ן צווייטען, אויסגעגליטשט די 17-יאהריגע בארענסקא. זי איז אומגעפאלען און ארונטער אונטער די רעדער פון אנ'אנ-קומענדען אויטא. זי איז לייכט פער-וואונדעט געווארען. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

(—) אויף זשגאווסקא איז ארונטערגע-פאלען אונטער'ן טראמוואי נומער 4 דער 60 יעהריגער יאן קראיעווסקי. די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אבגעפיהרט אין דער „זביאר-ניע".

(—) אויף נארוטאוויטש גאס איז אי-בערגעפאהרען געווארען דורכ'ן טראמ-וואי די 35 יעהריגע סאלאמעא קאס-פזשאק. פאגאטאוויע האט איהר ער-טיילט הילף.

„שענדל"יכע מיסבריוכען.

(§) די סטאראסטע האט בעמערקט מיסבריוכען ביים אדורכפיהרען דעם וועג קיין לאגעווניק. דער אנפיהרער פון די ארבייטען א געוויסער שענדעל האט געמאכט גרעסערע געלד-מיסבריוכען.

שענדעל איז ארעסטירט געווארען.

צוזאמענשטויס פון א טראמ-וואי מיט א פוהר קויהלען.

(—) אויף רוג ראדוואנסקא און פעט-ריקאווער איז פארגעקומען א צוזאמענ-שטויס פון דעם טראמוואי נומער 3, וועלכער איז געגאנגען פון גייערס-מארק מיט א פוהר קויהלען. פון דער קאטאס-טראפע זענען פערוואונדעט געווארען דער קאנדוקטאר און א קאנטראלער. די פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט די ערש-טע הילף.

צוליב דער קאטאסטראפע איז אויף א שעה צייט אפגעשטעלט געווארען די בעוועגונג אויף דעם שטח, ביז מען האט אפגערוימט די טראמוואי-ליניע פון די קויהלען און פון דעם בעשעדיגטען טראמוואי-וואגאן.

די חנוכה-פייערונג

פון דער „בית-יעקב"-שולע.

ביי א פול געפאקטען זאל איז נעכ-טען אין „פילהארמאניע" פארגעקומען די חנוכה-פייערונג פון דער „בית-יעקב"-שולע.

מיט איינלייטונגס-רעדעס וועגען דער בעדייטונג פון חנוכה זענען ארויסגע-טרעטען די לייטערין פון דער שולע פרוי לעווין (פויליש) און די לעהרע-רינס: פרל. עפשטיין (פויליש) און פרל. ראזענבלום (יודיש).

דער פערווייליגונגס-טייל, וועלכער איז געווען זעהר רייך אין פערשידענארטיג איז בעשטאנען פון דעקלאמאציעס אין יודיש, פויליש און העברעאיש.

„אנטיכריסט"

פארלעזונג פון וועניאווא-דלוגאשעווסקי.

(—) זונטאג דעם 25 דעצעמבער 11 א זייגער אין דערפריה קומט פאר אין זאל פון „פילהארמאניע" א פאר-לעזונג פון רעדאקטאר וויעניאווא-דלוגא-שעווסקי אויף דאס טעמא „אנטיכריסט".

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
ם. בראדערזאהן, ל. בראנם
ח. י. בזשוזשטאווסקי, ב. זינגער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט". פראדוציר-קאאפעראטיוו מיט פאי-האפטונג.

מעלדונג.

אכטונג לוין - וועבער!
ווער עס האט א פאטענט און צאהלט שטייערן זאל קומען זאפארט אין לוין-וועבער-מייסטער-פעראיין בזשעזשינער 7. דער סעקרעטאר-יאט איז טעטיג טעגליך פון 7 ביז 9 אוונד.
די פערוואלטונג.

פעראנטווארט-ליכע טאקסירונג פון ביזשוטעריע
„PRECYZJA"
Piotrkowska 123 אין הויף

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1 2 7— 8
ד"ר יוסטמאן	נערוועז קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג	אינג. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10— 12 4—6
א. גראדזענטשיק	צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעם	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טנגדהאלונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען. פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען. קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע טעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.

א מיידעל
צו צעקלען אויסשערען, ווערט פון זאפארט גע-זוכט. צו ערפאהרען ביי ראזענשטיין, אלט-שטאדט 5. 99

איבערצוגעבען
א קעלער-לאדען
אין בעסטען צענטרום פון דער נאוואמיעסקא-גאס. — אפערטען אין אדמ. אונ-טער „קעלער-לאדען". 89

א פעדאליסט
ווערט געזוכט אין דער דרוקעריי פון שליפקעוויטש פולנאצנא 16. 19

מאסאזש- און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד.
ב. שמירגעלד
צעגעלניא 6, טעל. 51-89.
רוקענבייגער - פעיקרימונגען, פאראליזען, נערווען-שמערצען, עפאווכם, ארטריטיזם, שוין-פערשטאפונג, בינעקאלאגישע מאסאזשע, בעהאנדלונג פון פוזשע שוואכע קינדער (גרופען). נאך דעם ענדיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א ציינגניס. עמפפאנג פון 3—5 נאכמ.

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 28.
טעלעפאן 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.
בעהאנדלונג פון קאפ-ליכט (האר-אויספאל)
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוונד.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 12—3 נאכמ. און פון 6—9 אוונד.
לעטשניצע פרייזען.

אכטונג, ה"ה ריזיערס!
קעלניש בלומען-וואסערן גור 3.60 א קילא
וועזשעטאל „ 3.00 „
פיקסין צום ראזירען „ 7.75 „
בריליאנטין „ 3.60 „
פראנצויזישער לאקיר „ 45 גר. א דעקא
עמפפעהלט די פערפומעריע
J. DRUKIER
11 ZAWADZKA 11.
פאר אנגראסיסטען—ראבאט.

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם!!!
בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אנגעוועהטאנטע ענינים, זאלסטו קומען צו לויפען אין ביורא
17 פעטריקאווער 17
2-טען חויף, פארטער, דורכגאנג זאבאדניא 52.
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאוו, קלאוזולעס און זא-בעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו, ביטעט וועגען דירה אינאורזשאנד-ראזיעט-טשי און אין אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען-אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.
רעכט-קאנסולענט י. מאנעלא, פעטריקאווער 17, זאבאדניא 52.

א יוריסט
מיט די בעסטע רעפערענצען, וויל איבערנעהמען די אדמיניסטראציע פון אייניגע הייזער. אפערטען Skrzynka pocztowa 362 09

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערוועז און גייסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—2
ד"ר פליסבערג	כירורגישע-קראנקה.	1—3
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון בעשטראהלונג איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך פערלאנג — וויזיטען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א
דענטיסטישער קאבינעט
עס נעהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא	צאהן-ארצט	7—8

קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. med.
H. Lajchter
קאנסטאנטינער 9.
רוג זאכאדניע טעל. 49 66
צאהן-כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשענקעס, גומענס, דוישאנמלעס, צאהן פומטולעס א.א.וו. נעמט אן פון 1½—5 זונטאג און יום-טוב פון 10—12

Dr ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליכט-הייל אינסטט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונד.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרויען - קראנקהייטען און אקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 נאכמ. אין דירה'ים פון 6-8 אוו.

AKUSZERKA
G. SALIMONOWA
Szkolna 12
נעהמט אן געבורטען.

Dr. med.
A.ROZENBLIT
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Aleje Kościuszki 22
telefon 316.
נעהמט אן פון 6—8 אוו.

לעבער
צו נעהמען אויף דער משך וערען אנגענומען ביי
ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.